

GLASOVA Panorama

KRANJ, 9. FEBRUARJA 1963

ŠTEVILKA 6

V tej številki:

TEŽKE VOLITVE

● Britanska laburistična stranka že dvanaest let čaka, da se bo vselila v londonsko vladno palačo. Vendar ji to ne uspeva. V zadnjem desetletju je zgubila štiri volitve.

Po smrti vodje laburistične stranke Hugh Gait-skella, enega največjih političnih razumnikov na otoku, pravijo, da je ta mož bitko izgubil, ni pa izgubil vojne. Zato pričakujejo, da bo novo vodstvo spravilo britanske laburiste zopet na oblast.

Zapisek ob prelomnici britanske labur. stranke berite na drugi strani.

VTISI Z ULIC SVETOVNEGA VELEMESTA VELIKI PARIZ

● Vsak človek si želi enkrat videti Pariz. Kdor ga vidi prvič, se ne more ubraniti, da ga ne bi videl še drugič, desetič in venomer znova.

Reportažo o vtisih z ulic tega velikega svetovnega mesta začnemo objavljati danes na tretji strani. Avtor opisuje Pariz s številnimi vtisi in opažanji na ulici, v podzemski železnici in v hotelih.

Berite vrsto reportaž iz Pariza, ki bodo v nadaljevanjih izhajale.

POTNIŠKA LETALA JUTRI

● Mnogi prerokujejo letalstvu v prihodnosti nagli razvoj. — Z naraščanjem razdalj, ki jih človek mora prepotovati, da bi uspešno vzdrževal stike v poslovnem svetu, je računati, da se bo potniško letalstvo v prihodnjih letih razširilo v vse predele sveta.

Sestavek o razvoju potniškega letalstva berite na četrti strani.

Bled je že teden dni v znamenju italijanskega filma »Jutri bom prost«. Vsi hoteli in gostišča so dobili nove napise.

Podatki o prehrani

Kruh je naša jed

V usta dobimo velike količine hrane, kljub temu pa je naša prehrana slaba

Po mednarodnih podatkih o prehrani je Jugoslavija s 3.030 kalorijami na glavo prebivca pri vrhu svetovne lestvice in prednjači med evropskimi državami. Po drugi strani pa prehrana našega prebivalstva znatno zaostaja za prehrano v razvitih industrijskih državah. Naš državljan namreč uporablja pri svoji prehrani samo 23 odstotkov kalorij, ki imajo živalsko poreklo. Znano je, da je hrana živalskega porekla

za rast in delo telesa nemerno boljša in izdatnejša. Avstrijci, Francozi, Italijani, Belgijci, Nizozemci, Svicarji in Nemci se hranijo s 37 do 44 odstotki hrane, ki ima živalsko poreklo.

Po tej primerjavi lahko sklepamo, da se hranimo bolj z rastlinsko hrano. Uživamo veliko kruha, testenin in fižola ter malo mesa, rib, jajc in mlečnih izdelkov. To je do neke mere posledica ekonomskih razmer, v kate-

rih živimo. Z druge strani pa ne smemo podcenjevati tudi neznanja, običajev in razsipništva. O Jugoslovanih bi lahko rekli, da veliko jedo, vendar se ne znajo dobro hraniti.

Ce je človek sit še ne pomeni, da se debeli in da je dobro nahranjen. Se vedno uživamo preveč kruha, ki bi moral biti samo spremljevalec v naši prehrani. Pred tremi leti je Jugoslovan pojedel 187,7 kg žitaric, Italijan 40 kg, Avstrijec 80 kg, Francoz pa 84 kilogramov. Mesa, rib in mlečnih proizvodov je Jugo-

slovan v tem letu pojedel Avstrijec 80 kg, Francoz pa 84 Nemec in trikrat manj kot Francoz. Prehrana se namreč zboljšuje takrat, ko druga hrana zamenja žitarice.

Tudi način prehrane pri nas ni dober. Naši kmetje običajno dobro jedo ob praznikih, ko ne delajo. Prav slabo pa jedo, ko morajo težko delati. rPavilno pa bi bilo ravno nasprotno. Tudi v mestu ljudje niso pametnejši. Razkošni so v začetku meseca, ko je v hiši še dovolj zaloga, štedijo pa proti koncu, ko so zaloge pošle.

Srečanja z ljudmi ● Srečanja z ljudmi ● Srečanja z ljudmi ● Srečanja z ljudmi ● Srečanja z ljudmi

Ko sem kandidata za člana biroja centralnega komiteja mongolske revolucionarne mladine in prvega sekretarja mestnega komiteja te organizacije v glavnem mestu Ulan Batorju P. GUNGUAŽAVA ter člana centralnega komiteja mongolske revolucionarne mladine D. ALTANGERELA obiskal v jedilnici hotela Evropa v Kranju, sta vsa zamišljena igrala šah. Na Gorenjsko sta prišla kot gosta Zveze mladine Jugoslavije, potem ko sta od 23. do 26. januarja prisostvovala beograjskemu mladinskemu kongresu. Niti malo ju ni motilo pri igri, ko je moja vprašanja beograjski študent iz spremstva tujih gostov na obisku po naši deželi pričel prevajati v češčino. Ta jezik je namreč Altangerel razumel in — po razgovoru z Gunguažavo v njunem jeziku — v njem tudi odgovarjal. Seveda med razgovorom nista premikala figur, ampak sta zadržano zrla v položaj na šahovnici.

Gosta iz daljne dežele

● Kakšni so vajini vtisi z beograjskega mladinskega kongresa?

— Najbolj si bova zapomnila, kako jasno in odkrito je jugoslovanska mladina na svojem kongresu pregledala delo in s kakšno odločnostjo je sprejemala prihodnje naloge.

● Prosim, povejta nekaj o organizaciji, ki jo zastopata na obisku v naši deželi!

— Zveza mongolske revolucionarne mladine, ki ima že več kot 40-letno tradicijo, je prvi pomočnik in izvrševalec nalog mongolske partije. Sedaj naše ljudstvo uspešno »gradi« žetjo petletko in je mladina seveda najbolj angažirana pri tem. Naj še omeniva, da ima organizacija nekaj nad 400 tisoč članov.

● Kako se počutita na Gorenjskem — tudi glede na obilico snega?

— Sneg za naju ni novost in tudi ne problem. Sicer pa so nama tukajšnji kraji izredno všeč. Škoda le, da jih nisva videla tudi brez zimske obleke, saj sva že večkrat slišala, da so pri vas čudoviti kraji. Najlepši vtis pa so na naju naredili številni topli sprejemi, ki sva jih doživela kot gosta jugoslovanske mladine.

Ljubezenske pesmi so prepovedali

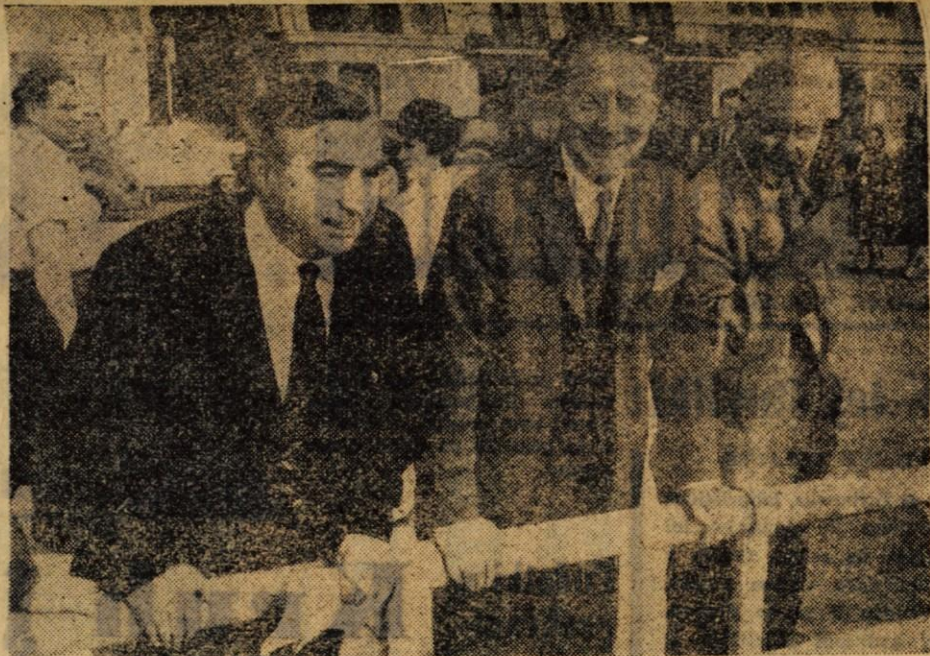
● Vlada Južnega Vietnama, ki v vojni proti gverilcem nima uspeha, je našla novega sovražnika: LJUBEZENSKE PESMI. Z viadnim ukazom so prepovedali peti 43 znanih vietnamskih ljubezenskih pesmi. Pravijo, da so te pesmi preveč sladke in ne vplivajo ugodno na borbeni duh vietnamskih vojakov.

Brada za pomorščake

● Švedsko obrambno ministrstvo priporoča vsem švedskim mornarjem, da se ne brijejo, če piha močna burja ali pa če pade temperatura pod -7 stopinj Celzija. Priporočilo so sprejeli na podlagi znanstvenih raziskav, ki so pokazale, da gosta brada preprečuje zračne tokove in tako postaja prirodna prepreka proti vlagi in mrazu.

Razbojnik s slabimi živci

● 39-letni Roy Lain je vdrl v neko ameriško banko v Atalanti, izvelkel samokres in ukazal uslužbencem in strankam, da se postavijo ob zid. Od blagajnika je zahteval, da mu v vrečo nasuje ves denar iz blagajne. Ko je dobil vrečo z denarjem, je razbojnik padel v nezavest. Policija, ki je prišla pozneje, je razbojnika našla že zvezanega.

Umrl voditelj britanskih laburistov Hugh Gaitskell v družbi s svojimi najožjim delavci George Brownom in Haroldom Wilsonom na konferenci britanskih laburistov v Brightonu lansko leto

Britanska opozicijska stranka je še vedno brez voditelja

Težke volitve

Znani britanski novinar Richard Crossman je ob smrti 56-letnega voditelja britanske laburistične stranke Hugh Gaitskella zapisal: »Nisem nikoli verjel, da bom s solzami naznanjal smrt Hugh Gaitskella«. Ni menda prvič v britanski zgodovini, da so Britanci spoznali veličino svojega voditelja šele neposredno pred smrtjo, ko mu je težka bolezen že prerokovala skorajšnji konec politične dejavnosti. Britanski volivci so več let živeli v zmotnem prepričanju, da laburistični voditelj ni bil pravi človek, ki bi znal deželo voditi do zasluženih lordskih priznanj in do počitka v lordovski zbornici. Šele ob njegovi smrti so ga začeli hvaliti in poveljevat do nebes. Toda to zaupanje je bilo prepozno.

Voditelji umirajo v črni

Gaitskell je pravijo izgubil bitko, ni pa izgubil vojne. Znana in mnogokrat uporabljena krilatica ima v prenesenem smislu na britanske razmere veliko dokazov. Odkar je umrl najmlajši britanski voditelj William Pitt v 46. letu starosti, ni bilo v britanskem političnem življenju bolj težke izgube. Toda Pitt je imel s svojo smrtjo zadoščenje, ki ga Gaitskell ni imel. Bil je predsednik britanske vlade, medtem ko se je Gaitskell šele pripravljal, da postane prvi človek v Veliki Britaniji.

Pri njegovih letih nihče v zadnjem času ni prišel tako visoko po političnem stopnišču. Gaitskell je prišel zelo mlad na vodilen položaj britanskih laburistov. Šestindeset let so bili stari največji britanski državniki, ko se je njihova politična kariera šele začela. Gladston je bil

toliko star leta 1865, sir Winston Churchill leta 1930 in lord Attlee leta 1938. Nihče izmed njih ni takrat še dosegel takšnega nacionalnega ugleda, kakršnega je imel po številnih borbah, porazih in

Harold Wilson ima največ upanja, da postane vodja britanskih laburistov

uspehih Gaitskell, ko ga je načela neozdravljiva bolezen.

Lipov bog

Politični nasprotniki so voditelja britanskih laburistov večkrat zmerjali, da je podoben »lipovemu bogu«. V njegovem nastopu ni bilo pravega življenja in politične strasti. Tudi v lastnih vrstah so mu zamerali njegov preveč »razumniški značaj«. Njegovi osebnosti je manjkalo zagona, poleta, prepričljivosti in temperamenta. Toda bil je človek izrednih intelektualnih sposobnosti, pošten, z močno voljo in doslednostjo, ko je spoznal, da je njegova politika pravilna.

Zelo je razširjeno mišljenje, da je Bevan naredil iz Gaitskella osebnost nacionalnega obsega. Večkrat ga je napadal in zasmehoval na javnih zborovanjih. S tem je povzročil, da je Gaitskellova popularnost naraščala.

Laburistična stranka »v senci«

Že dvanaest let laburisti zamen naskakujejo vladno palačo na številnih volitvah. Po letu 1950 so zapovrstjo izgubili štiri volitve. Laburistična vlada v senci je v tem času izmenjala več načel o britanskem socializmu. Odpovedala se je nacionalizacije, da bi priteg-

nila glasove »srednjega britanskega sloja«. Vodstvo je bilo vedno bolj pripravljeno na kompromise in popuščanja. Kriza v britanski laburistični stranki traja že skoraj desetletje.

Po letu 1953 je Gaitskell prevzel vodstvo v tej stranki, ki je bila v razpadanju. Njegov položaj je bil oslavljen in omajen. Vendar je bil Gaitskell odločen, da do neke meje uredi razmere v stranki. Ni maral nadaljevati Attleejevega položaja, ki je zaradi stolčka prevzel položaj vodilne osebnosti v stranki in se je prerival iz krize v krizo. Gaitskell je menil, da stranka ne potrebuje močnega predsednika, pač pa močno skupno vodstvo. To svojo nalogo je Gaitskell več ali manj uspešno opravil.

Nasledniki

Nastane vprašanje, ali britanska laburistična stranka ni pred novo težko krizo? Volitve za novega predsednika stranke so dvojne in jih bodo opravili najkasneje do 14. februarja. Za sedaj je znano, da ima največ upanja med tremi kandidati Harold Wilson, zunanji minister v laburistični vladi »v senci«. Razen njega se za ta sedež potegujeta še 48-letni George Brown in 50-letni James Callaghan. Med vsemi je Harold Wilson najmlajši in največ obetajoč.

Rekli so...

»Konrad Adenauer nikoli ne ncha nehati!«
Charles de Gaulle
predsednik Francije

Človeštvo bo morda nekoč izumrlo — na to se pripravlja na vse pretege — toda človeška neumnost nikoli.

Josef Weksberg
avstrijski publicist

»Prepogosto se dogaja, da kanadski mladenič z 18 leti zapusti šolo, z 19 si kupi avto, z dvajsetimi se oženi, z enaindvajsetimi postane oče, z dvaindvajsetimi pa postane brezposeln.«

J. N.
kanadski finančni minister

»Življenjska zgodovina vsakega Amerikanca obsega tri razdobja. Najprej je suženj svoje matere, nato žene in končno bčerke.«

Peter Nill
ameriški scenarist

»Italija je polna igravcev. Najslabše med njimi gledamo na filmskem platnu.«

Vittorio de Sica
ital. filmski režiser

»Anglija ne potrebuje niti »Sky bolt« raket niti kakšnega drugega zastrašujočega orožja. Že desetletje je v vsaki hiši Velike Britanije zastrašujoče orožje, ki nikoli ne odpove — angleška hrana.«

George Mikesh
angleški satirik

»Ka se človek oženi, ga čaka veselje le še na tujih ženitovanjih, pa tudi to ni več pravo veselje, temveč zlobno veselje.«

Ramon Gómez de la Serna
španski književnik

Vtisi z ulic svetovnega vele mesta

Veliki Pariz

Piše: France Žvan

Parižani so vedri ljudje. Kljub temu imajo dosti skrbi in snovi za razgovore jim zlepa ne zmanjka.

Pogosto se pogovarjajo o politiki in o svoji vladi, zlasti pa o svojem predsedniku. Ni jim prav jasno, kam misli povedi Francijo. Zatrdo vedo le to, da je človek veličine in da želi vrniti njihovi deželi nekdanjo moč in vlogo. Kako bo to dosegel, jim ni povsem razumljivo. Pot, po kateri si njihova utrjena dežela pridobiva nekdanjo veličino, jim ni najbolj všeč. Zato imajo dovolj priložnosti za svoje, včasih razburljive razgovore. Toda kljub temu so glasovali za svojega »velikega« moža. K njihovi odločitvi je v nemajhni meri pripomogel strah pred OAS. Med sedanjimi politiki se jim zdi, da je edinole De Gaulle dovolj močan, da bo lahko ukrotil Francoze.

Velike in majhne skrbi

Razen velikih skrbi se lotevajo Parižanov tudi mnoge majhne in najmanjše. Te so takšne, da bi jim pri nas najbrž ne posvečali nobene pozornosti, prebivalci sedemmilijonskega mesta pa se krepko razvzemajo ob njih. Parižani razpravljajo enako razvneto o neokusnem De Gaullovem ljubimkanju z Adenauerjem in o tem, da je začela njihova pokrajinska oblast nerazumljivo in drago delo, ki bo »onečastilo« njihovo mesto, mu vzelo staro slavo in ga oropalo stoletne zgodovinske patine. Lani so namreč oblasti najele kamnoseke in klesarje ter začele postavljati odre in čistiti patino z javnih stavb. Izpod sivih, modrikastih in črnih zidov vstajajo deviško bele stene, ob katerih se rahljajo živci Parižanov. Mnogi prebivalci mesta odločno zahtevajo spoštovanje tradicij. Po njihovem mnenju je vezana na patino stara slava njihovega mesta in zato nikakor ne morejo razumeti začetega dela, ki je vrh vsega zelo drago. Niti slavnemu Louvru niso prizanesli. Beli zidovi in skulpture se odbijajo od zelene louvrške okolice. Mnogi Parižani ne prenesejo pogleda nanje in pravijo, da se nekateri najtetejši občudovavci črno-sivih fasad oklesanim stavbam izognejo. Ker je videti, da je oblast trdno odločena dokončati zastavljeno delo, bodo v nekaj letih taki prebivalci delali zelo veliko ovinkov, v nekatere mestne četrti pa najbrž sploh ne bodo več šli.

Gnezda za vrhnji sloj

Stanovanjskih stavb na desnem bregu Seine se kamnoseški sekači še niso dotaknili. Tam je še vse sivo, modrikasto in črno. Tako, kakor mora biti. Ko uhaja pogled iz parkov za notredamsko cerkvijo na pet- in šestnadstropnice, si le težko predstavlja, kakšno razkošje se skriva za njihovimi temnimi zidovi. Tam so namreč najdražja pariška stanovanja. V tem delu mesta je mogoče najti apartma za milijon novih frankov in prenočišče za eno noč za dvajset tisoč novih frankov. Kdo najema stanovanja na obali Seine? Izbranci industrijske aristokracije in pariške mondene družbe. Med njimi je tudi Michel Morgan, slišati pa je, da se bo kmalu priselila tudi Sophia Loren.

Kakšno je stanovanje za tristo milijonov dinarjev letne najemnine in prenočišče za tri milijone dinarjev si ni mogoče predstavljati. Znam pa si predstavljati nekaj drugega.

Spanje brezdomca

Njegov apartma bi se najprilneje imenoval podvoz, čeprav je pravcati predor. Pod železniško progo, ki vodi z dvema krakoma v pariško okolico, z drugima dvema pa nekam proti severu, se prebije zelo prometna šeststezni cesta. Po tistih dveh železniških tirih, ki vodita na periferijo, švigine vsakih deset minut električni vlak, po onih proti severu pa nekajkrat v uri dolga kompozicija ekspresa. Po cesti drdri, hrumi in tuli promet. Vozila drvi proti mestnemu središču. Na obeh straneh ceste so široki pločniki. Po njih se gnetejo reke ljudi. Tu sta vozilo in človek ubrana v ritem in tempo, ki ga vsiljuje ulica in ga morajo noge in kolesa ubogati. Niti misliti ni, da bi skušal kdo kaj prehiteti ali zaostati. Seveda je treba pri hoji zelo paziti. Parižani so zelo olikani, takti, vljudi in obzirni ljudje. Nezaslišano bi bilo, če bi stopil na peto brhki dami, ki stopa dvajset centimetrov pred tabo. Zato hoja po pariških pločnikih ni brez »miselnega napora«. In sredi podvoza, kjer se zlijeta hrup avtomobilov in vlakov v enoten jek, kjer se tresejo tla od stotin vozil in kjer je zadušljivo od izpušnih plinov, se ritem gibanja na pločniku nenadoma spremeni. Ljudje začno drobiti in mencati skoraj na mestu. Ko se tako s težavo premakneš dobrih deset metrov dalje, zagledaš sredi pločnika pariškega brezdomca. Mirno spi in ni videti, da bi ga kaj motilo. Razcefrani robovi na hlačah, oguljena suknja in debel šal, pa bisaga pod glavo, to je oprema njegovega apartmaja. Bogle koliko milijonov novih frankov je vreden? On ga uživa zastonj. To je njegova pravica, saj je državljan dežele, ki mnogo da na besedo — svoboda. Nikogar ne moti, da si je postlal sredi pločnika in niti najelegant-

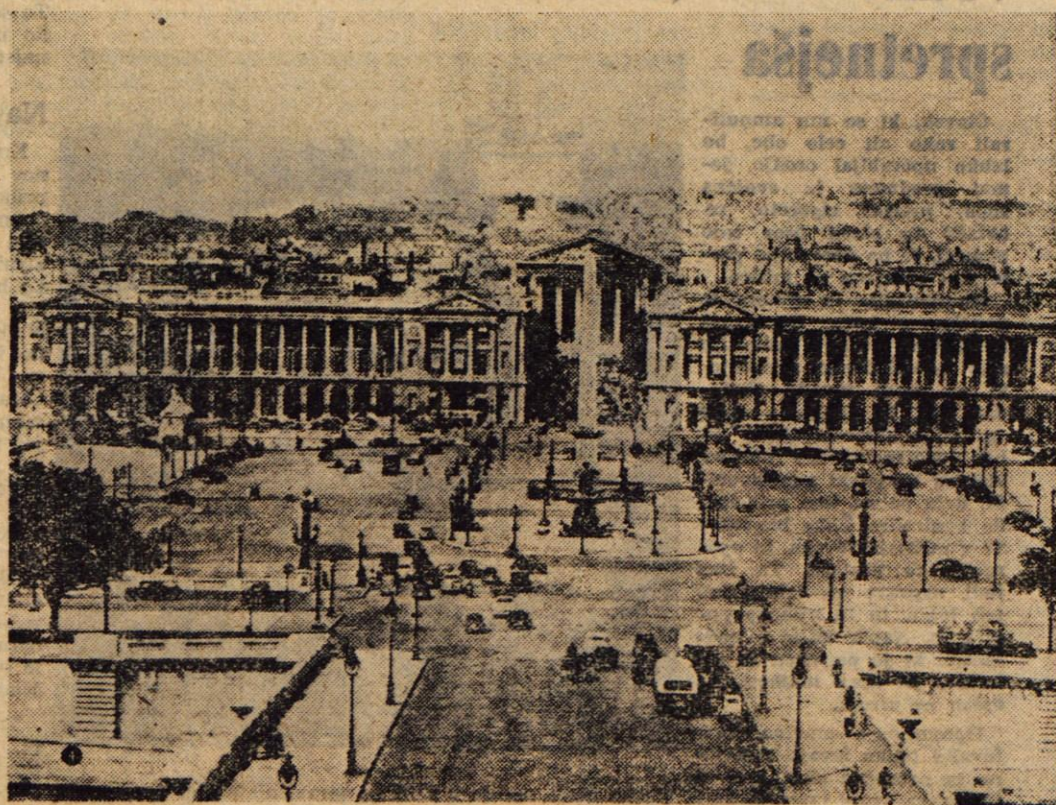
nejša dama mu ne privoščiti več kot bežnega pogleda. Le jaz, človek tujih navad, ne morem odvrniti pogleda od njega in zato zbujam več pozornosti kot on.

Premoženje na cesti

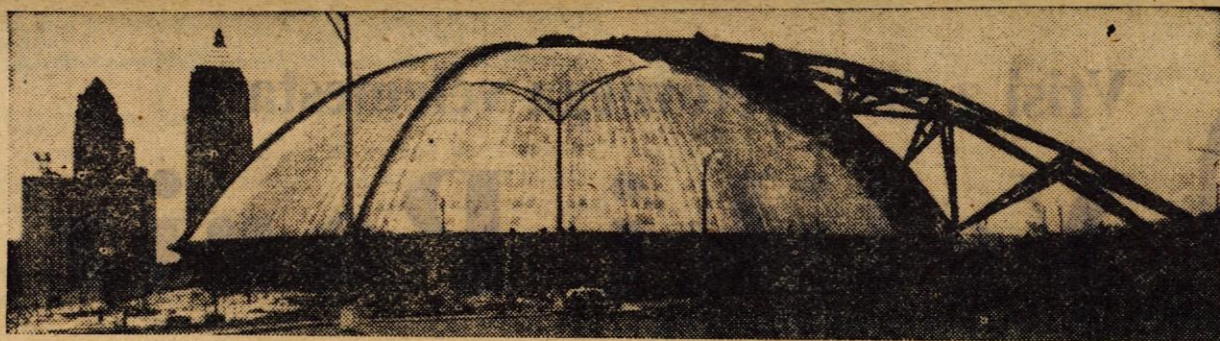
Pariz je središče zahodnoevropske mode in mesto najvišje elegancije. Dovolj je, da greš proti večeru na Elizejske poljane, pa se zazdiš sam sebi v suknji našega kroja in kamgarnu naše izdelave nekam staromodni in tog. Zaželiš si čimprej od tam in iščeš najbližji izhod. In tega ni težko najti. Dovolj je, da se spustiš po stopnicah v podzemlje. Nisi sam. Tja se zgrinjajo reke ljudi. V podzemlju obratuje metro, ki neukemu tujcu omogoči, da se orientira in da najhitreje pride v četrt, kjer stanuje, ali tja, kamor si želi. Zato — kadar se v Parizu zgubiš in ne najdeš trga, spomenika, muzeja ali trgovine, ki jo iščeš — kar pod zemljo! Tam so zemljevidi in avtomati, ki ti zanesljivo pokažejo na pravo progo podzemne železnice. Ko si na progi, pa ni več težko priti tja, kamor želiš.

Ko prideš pod zemljo, se vse spremeni. Če tam primerjaš svojo suknjo s suknjami sopotnikov, ne ugotoviš razločka. Res si oblekel za pot v Pariz najboljšo obleko, a tudi vsi ti ljudje, tu spodaj menda ne hitijo v službo. Od njih se ne razlikuješ. Morda si včasih oblečen celo za spoznanje bolje od njih.

Po nekaj dneh prevažanja z metrojem mi je nekdo razodel resnico, ki sem jo slutil že od prve ure. Pod zemljo si med delovnimi ljudmi. Sem zaide kvečjemu še srednji sloj. Smetana družbe se vozi zgoraj v limuzinah. Zato si v podzemlju enak z enakimi.

Slikovitejših trgov in ulic, kot jih ima Pariz, nima nobeno drugo mesto na svetu

V Pittsburghu (ZDA) pokriva dvorano za 13.500 gledavcev orjaška avtomatizirana pahljača, ki meri 140 metrov v premeru in 32 m v višino. Šest tristotonskih strešnih segmentov se docela simetrično zapre ali odpre na pritisk na gumb v 2,5 minutah, pa čeprav piha veter s hitrostjo 80 km na uro. — Slika kaže pokrito dvorano

Potniška letala jutri

Znani sovjetski konstruktor letal Oljeg Antonov nakazuje razvoj potniškega letalstva v prihodnosti

V Sovjetski zvezi so za razliko od nekaterih drugih letalsko razvitih držav ubrali nekoliko drugačna pota pri konstruiranju novih vrst potniških letal. Težili bodo predvsem za izgradnjo takih letal, ki bodo sposobna leteti in pristajati v najtežjih pogojih. Potniško letalstvo v Sovjetski zvezi je doseglo v zadnjih letih izredno kakovostno raven, zato bo v prihodnje težilo bolj k razširitvi prog in povezavi manjših krajev. Pri tem bo treba zgraditi veliko letališč in veliko letal.

Umetna roka vedno spretnejša

Clovek, ki so mu amputirali roko ali celo obe, bo lahko uporabljal orodje, jemal predmete iz svojega žepa, prižgal cigareto, se oblačil in slačil brez tuje pomoči, če bo uporabljal protezo — pritrjeno na mišico.

Konstrukcija te proteze je popolnoma nova. Dosedanje mehanične roke zahtevajo zelo komplicirano ravnanje, ki ga mora invalid obvladati, da bi lahko z roko opravil najpreprostejše gibe. Novo mehanično roko so izdelali sovjetski znanstveniki, dela pa na tem principu, da kontrolira šibke bio-tokove v mišicah človeka, ki uporablja to protezo. Ta ima tudi napravo za izključitev teh tokov in za njihovo pojačanje. Napor mišice v nadihanju, ki je potreben za gibanje, je tako majhen, da sploh ne utruja.

Opremljen z »umetno roko« invalid lahko izvaja zapletene in natančne gibe, krči in izvaja svoje prste in celo celo s kleščami. Invalidi se lahko priučijo gibanja s tako roko v pol ure.

Drugi del načrta

V Sovjetski zvezi je osnovni načrt dosežen. Vzpostavljene so redne letalske proge z vsemi upravnimi, industrijskimi in kulturnimi središči, zato bodo prešli na drugi del svojih daljnosežnih zamisli — organizirati letalski promet med manjšimi mesti, kolhozi in dru-

gimi važnejšimi objekti. Zgraditi bodo morali tisoče letališč, za kar bodo potrebne ogromne investicije. Da bi vso stvar nekoliko poenostavili in olajšali, so ubrali konstruktorji pri svojem delu nekoliko drugačna pota, kakor pa so jih doslej. Svoje raziskave so usmerili le v eno smer — narediti letalo, ki bo sposobno uporabljati ne le betonska, temveč tudi zemeljska letališča. Rezultat teh naporov je letalo AH —24.

Rekord zaradi varnosti

Ker bodo morala ta letala leteti v zelo zapletenih pogojih, so jih konstruktorji

izredno skrbno preizkusili, zakaj imeti morajo čimmanj pomanjkljivosti. Navadno preizkusijo trdnost kril, trupa, krmilnih naprav itd. na enem samem primeru, sedaj pa so take kontrole naredili na več letalih. To je sicer zelo draga zadeva, vendar pa bo potnikom zagotovljena doslej največja varnost.

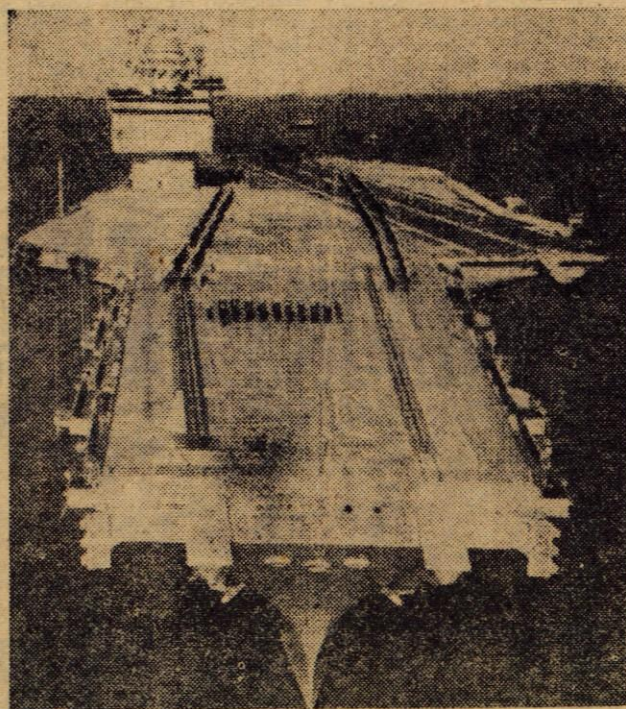
AH — 24 so preizkusili 77 tisočkrat ali kakor pravi vodja konstrukcijskega urada Antonov, da so opravili 77 tisoč poizkusnih poletov. To je zagotovo največ, kar so si s katerikoli letalom privoščili.

Za vsako letalo AH — 24 predvidevajo, da bo lahko vzdržalo 30 tisoč ur letenja. To se pravi, da ga bodo lahko izkoristili deset do petnajst let.

Navpični vzlet

Konstruktor Oljeg Antonov je prepričan, da bodo prihodnost osvojila letala z navpičnim vzletom. Morala pa bodo biti tako skonstruirana, da bodo potem, ko bodo v zraku, lahko prešla v vodoravno letenje. Najbolj idealno in racionalno bo to takrat, kadar bo ta manever izvršen le z obratom istega motorja. S takimi sistemi se že ukvarja, vendar niso uspešno rešili najvažnejšega problema, kako zagotoviti statičnost pri prehodu iz navpičnega v vodoravno let. Taka letala ne bodo potrebovala tako velikih kril, odpadla bo šasija in, kar je morda najvažnejše, odpadla bodo ogromna letališča, zamenjale pa jih bodo majhne ploščadi.

Taki so le osnovni principi, na katerih gradijo v Sovjetski zvezi svoje potniško letalstvo. Pravijo, pa, da so jih pripravljeni spreminjati, če se bodo pojavile druge uspešnejše rešitve.

Visoke plače osebja v ZDA že opravičujejo čim popolnejšo avtomatizacijo ladij, ki se z vojne širi na trgovsko mornarico. Velike trgovske ladje bo spremljalo le 12 oseb. — Na sliki atomska letalonosilka Enterprise

Zanimivosti

Razstava ameriške tehnične literature v Moskvi

V Moskvi je odprta razstava ameriških tehničnih knjig. Razstavljenih je okoli 7000 izvodov v skupni vrednosti skoraj pol milijona dolarjev. Glede na sporazum, ki je bil sklenjen med ZDA in ZSSR v marcu 1962 leta, bo v letošnjem letu odprta podobna razstava sovjetske tehnične literature v New Yorku. Tu naj bi prikazali 3000 knjig in okoli 1000 časopisov in revij, predvajali pa bi tudi filme o vseмирskih poletih, atomskem ledolomivcu »Leninu« in najnovejšem potniškem letalu »TU 104«. Kasneje bi ta razstava obiskala še Detroit in Chicago.

Ameriška razstava v Moskvi zavzema 2 nadstropji politehničnega muzeja. Zastopane so najrazličnejše zvrsti, med drugimi celo šport, psihologija, abstraktna umetnost, jazz in moderna arhitektura. Razstavljeno je tudi 150 »govorečih knjig«, katerih besedilo je posneto na magnetofonske trakove.

800 kilometrov na uro

Donald Cambell, znani angleški hitrostni rekorder, se pripravlja na nov avtomobilski rekord na svojem novem avtomobilu »Modra ptica«. Prejšnji avtomobil s istim imenom je Cambell pri poskusih septembra 1960 razbil. Sedaj bo vozil v znani avstralski puščavi. Novi avtomobil, ki ga še preizkušajo v Angliji, lahko doseže hitrost 800 kilometrov na uro. Sedanja hitrostni avtomobilski rekord 634 km na uro je dosegel John Cob.

Led debel štiri kilometre

Avstralska polarna ekspedicija na Antarktiki je nedavno odkrila najdebelejše sloje ledu, kar so jih doslej odkrili na Zemlji. Člani ekspedicije so merili na vsakih trideset milj na svoji poti od baze v notranjost kontinenta. Merili so s seizmičnim sondiranjem in namerili več kot 4 kilometre debele plasti ledu.

»PASJI DNEVI« na naših cestah

Izraz »pasji dnevi« po navadi uporabljamo v dneh največje vročine, toda sedaj, ko smo pravzaprav sredi najhujše zime zadnjih nekaj let, uporaba teh dveh besed ne bo napačna. Najbrž bodo ta izraz najboljše razumeli vozniki motoriziranih vozil, posebej pa še šoferji avtobusov na rednih progah po Gorenjski. S čim drugim »pasje dneve« lahko bolje utemeljimo, kot prav z zimskim darilom narave — snegom. Posebej so prizadeti vozniki avtobusov, ki so na ceste vezani ob vsakem vremenu in to ne glede na to, v kakšnem stanju so ceste.

Na avtobusni postaji

Ponedeljek je bil pravzaprav zelo lep zimski dan, posebej za tistega, ki je na kranjski avtobusni postaji stal in občudoval debelo snežno odejo in lede ne sveče na poslopju tovarne »Sava«. Toda čimdlje je potnik tam stal, tem slabše mu je bilo. Imel je na navidezno lepem dnevu. Ne samo to, da ga je zeblo, tudi ljudje, ki se jih je na postaji zbiral vse več, niso bili najboljše volje. Le zakaj? Popolnoma razumljivo. Zamude avtobusov so bile običajne, saj je prenekateri voz običajno v zametu, zakaj ceste so bile takrat šele delno zorane, razen tega pa je še kar naprej snežilo. Avtobusi so prihajali na postajo vsi zasneženi in zgodilo se je, da potniki svojega avtobusa sploh niso prepoznali in vozilo je odpehtalo, ne da bi vedeli; ko pa so svojo zmožnost ugotovili, so začeli »zabavljati« čez podjetje, kot da je podjetje krivo za novo zapadli sneg. Slučajno sem bil na postaji. Ko sem povpraševal, kako je z vso stvarjo, so mi v pisarni

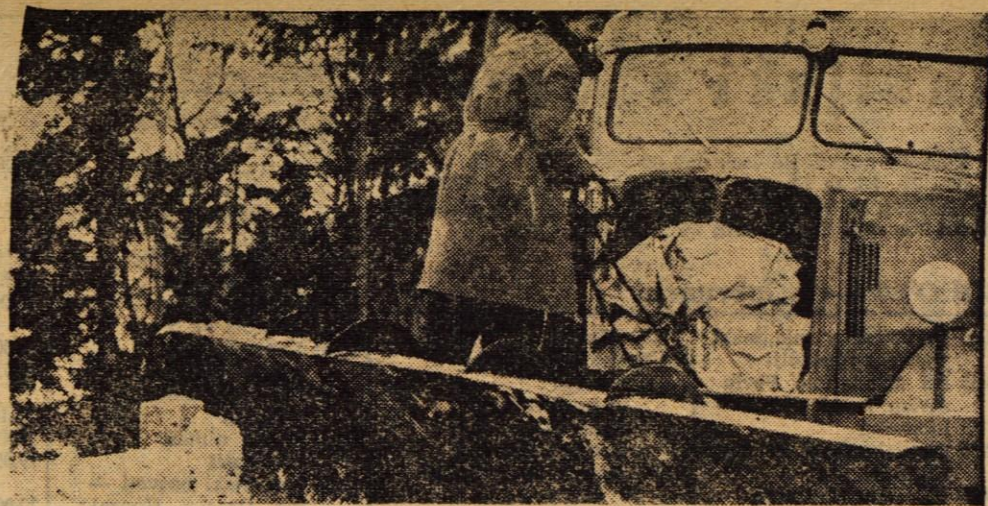
odgovorili: »Ljudje so večkrat prav nemogoči. Razmer, v katerih vozimo, ne razumejo ali pa nočejo razumeti. Mislim, da so lahko zadovoljni, da sploh vozimo in da so zamude glede na sneg tako majhne.«

Prav v tem trenutku je zazvonil telefon. Klical je voznik nekega avtobusa, ki je pravkar zdrsnil s ceste. Prosil je za pomoč. Prometnik mi je povedal, da telefon zveni že ves dan. V snegu so namreč običajni avtobusi v Goričah, Britofu, Begunjah, Podvinu, Golniku, Koprniku... V ponedeljek prav zaradi tega ni vozil avtobus na progi Kranj — Ljubljana, saj so tri vozila skrbela samo za pomoč tistim avtobusom, ki vožnje niso mogli nadaljevati.

Težavna vožnja

Če takšne in podobne težave gledamo samo od daleč, si prave slike o dejanskem stanju na cesti ne moremo ustvariti. Prav zato sem se odločil, da se bom peljal z enim izmed voz, ki vozijo v najtežjih pogojih. Cesta, po kateri smo vozili, je bila pravkar izplužena,

toda sneg se zato ni menil in naletaval je še in še. Sirota izpluženega cestišča je bila taka, da je bilo vsako srečanje nemogoče, razen tega pa je bilo cestišče v takem stanju, da je voznik ceste lahko samo še »vohal«. Ne bom trdil, da je bila vožnja razburljiva, toda bila je nevarna in značilna za tako vreme. Avtobus se je le s težavo prebijal naprej. Toda šlo je. Prav na lepem pa sta se pred nami pojavila dva osebna avtomobila. Le kam z njima? V nekaj trenutkih so bili vsi potniki avtobusa v snegu in potrebno je bilo pol ure in dobršen kos dobre volje, da smo vozil rešili. S tričetrturo zamudo smo prispeli na cilj. Še težja kot pot tja pa je bila pot nazaj. Ljudje pravijo, da ima noč svojo moč in izkazalo se je, da je to čista resnica. Zamrznjena prednja stekla avtobusa, sneženje, belina in tema, ki so obdajali avtobus, so povzročili kar precejšnje preglavice. Voznik je cesto komaj ločil od okolice. Na ravnam je šlo vse po sreči, toda že na prvem klancu je vozilo obstalo. Kljub veliki moči motorja in snežnim verigam vsa voznikova spretnost ni bila kos plasti zmletega snega na poledeneli podlagi. Av-

Pluženje cest je zaradi nezadostne mehanizacije še vedno počasno

tobus je stal in se kljub obupnim polzkusom voznika ni premaknil niti za meter. Šele pomoč potnikov je rešila vozilo iz nevšečnega položaja. Tokrat se je vse dobro izteklo, zakaj vozilo ni zdrknilo s ceste, če pa bi se zgodilo kaj takega, vožnje prav gotovo ne bi mogli nadaljevati.

Kaj pa uprava cest?

Da si kdo ob tem ne bo ustvaril napačnega miselnega vzorca, zakaj videz vedno vara. Uprava cest se zelo trudi, da bi se stanje kar najhitreje normaliziralo. To so potrdili tudi šoferji sami, saj so bila tedaj na cesti vsa razpoložljiva plužna vozila. Kljub trdemu delu so bila nalogi komaj kos. Samo pomislimo: pet vozil znamke FAP opremljenih s snežnimi plugi in nekaj specialnih, vendar že izrabljenih strojev za 700 km gorenjskih cest. Temu prištejmo še neprestane okvare, pa bomo videli, da so ti ljudje svojo nalogo res dobro opravili.

Kritika potnikov

Pripombe le-teh so v večini primerov neumestne in neutemeljene. Jasno je, da bi vsi radi vi-

deli, da bi promet kljub težavnim pogojem tekel neovirano. Nekateri pa kljub snegu zahtevajo od šoferjev do minute natančne prihode na avtobusne postaje in ob petminutni zamudi že kritizirajo, češ — ali je to sploh podjetje, ki vozi s »takimi« zamudami. Videti je, da jim ne gre v glavo, da vožnja v snegu ni tako enostavna kot v lepem vremenu. Če avtobus zaradi neizplužene ceste na določeni relaciji trenutno ne vozi, že vpijejo, da bodo vse skupaj dali v časopis. Če jim nekdo z lepo besedo dejanske razmere razloži, ga takoj pobijejo. Ko je neki avtobus obstal v jarku neke v bližini tovarne »Planika«, se je sprevodnik mučil sam, potniki v vozilu pa so pomoč odklonili.

Stanje na cestah je trenutno takšno, nikjer pa ni zapisano, da bo tako tudi ostalo. V kratkem se bo promet spet normaliziral, do tedaj pa naj vsi tisti, ki jim vse skupaj ne gre v račun, nekoliko potrpijo, saj zima ne bo večna, razen tega pa se cestna uprava in prevozniki trudijo, da bi promet tekel kar se le da normalno, brez večjih zastojev in zamud.

T. POLENEC

Med nami ni prav dosti takih, ki bi kaj več vedeli o tem slovanskem narodu. Deželica Lužičkih Srbov je ob koncu velike vojne zahtevala pravico do samostojnosti ali vsaj avtonomije — a na potsdamskih razgovorih l. 1945 ni bilo za ta narod nič besede, ne časa. Veliki zmagovalci niso utegnili misliti na drobeno ljudstvo.

Otoček v germanskem morju

Včasih je segalo ozemlje polabskih Slovanov, katerih poslednji ostanek so Lužički Srbi, daleč po sedanji in srednji in severni Nemčiji. Lahko bi celo trdili, da je današnja meja med zapadno in vzhodno nemško cono kar nekako približna črta, do koder je nekoč segalo slovansko ozemlje. Sicer pa pogledjmo katerikoli zemljevid Nemčije in našli bomo vse polno slovanskih krajev in ledinskih imen celo tik ob Hamburgu. Otok Rujan (Rügen) ob severno nemški obali je bil znan po čudovitem svetišču, ki je bilo posvečeno najvišjemu bogu Svantovitu. In tudi pravljica o nesrečnem potopljenem mestu Vineti je delček davno izgubljene slovanske preteklosti.

Danes je ozemlje, na katerem se bori za svoj obstoj dvestotisočglava trdoživa etnična skupina Lužičkih Srbov, dokaj majhna. Obsega komaj

6242 kv. kilometrov. V drugi polovici preteklega in v prvi polovici tega stoletja, je ta narod izgubil 4986 kvadratnih kilometrov svoje domovine. Geografsko je dežela Lužičkih Srbov le rahlo povezana s sosednjo Češko, sicer pa je okoli in okoli nje nemški ocean. Krajina sama, je dobila ime od številnih luž, posebno ob reki

njelužičani pišejo z latinico, Dolnolužičani pa z gotico. Glavno mesto Gornje Lužice je Budyšin (nem. Bautzen), glavno mesto Dolnje Lužice pa je Chosobuz (nem. Cottbus). Vendar pa velja Budyšin za kulturno središče vseh Lužičkih Srbov. Tamkaj je sedež večine njihovih društev, tamkaj izhaja večina knjig in časopisov v lužički srbsčini.

Lužički Srbi

Slovanski narod, ki je še manjši kot slovenski

Sprece: Tamkajšnja pokrajina Spreewald (luž. srbsko Bloti) je bila še do prve svetovne vojne povsem slovanska in pravi rezervoar cenene delovne sile za bližnji Berlin.

Ločimo Gornjo in Dolnjo Lužico. Prva je gričevnata, druga ravninska pokrajina. V prvi živijo katoliki, v drugi pa protestantje. Gor-

Pogled v trpko zgodovino

Ko se je v začetku sedmega stoletja preseljevanje narodov iz vzhoda na zahod umirilo, se je mogočen narod polabskih Slovanov znašel tik ob krutem germanskem sosedu. Troje polabskih rodov je vse tja do konca dvanajstega stoletja neprestano bilo boje s križarskimi fanatikami. Na severu, v današnji Meklenski, so živeli Bodriči, v zahodnem Pomorjanskem in na sosednjih otokih v Baltskem morju so imeli svoja domovanja Lutici; južneje, na obeh bregovih Labe pa Srbi. Bodriči in Lutici so kmalu izkrevavali v hudih bojih z Nemci in izginili kot narod iz zgodovine.

Tudi Srbi so podlegli germanskemu navalu, toda ohranili so do današnjih dni svojo nacionalnost in svoj jezik. V oporo jim je bila bližina češkega in poljskega naroda pa tudi konfigura-

cija tal (hrbovita ali pa zamočvirjena).

(Nadaljevanje sledi)

Radijski spored

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. ure ter radijski dnevnik ob 19.30 uri. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 8., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30 uri.

SOBOTA — 9. februarja

8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji	14.05 Odmeki iz Španije
8.35 Pri skladatelju Pavlu Sivcu in Marijanu Lipovšku	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo	15.15 Chet Baker in Benny Goodman
9.25 V ritmu Latinske Amerike	15.40 Zbor madrigalistov iz Celovca
9.45 Ruski zbori	16.00 Vsak dan za vas
10.15 Vizija Kosovske devojke	17.05 Gremo v kino
10.40 Seznani se z Parkerjevimi	17.50 Slovenske narodne poje LKZ
10.55 Vsak dan nova popevka	18.00 Aktualnosti doma in v svetu
11.00 Pozor, nimaš prednosti	18.10 Iz Offenbachovih »Hoffmanovih pripovedk«
12.05 Kmetijski nasveti — ing. Zare Vozelj — Kombinacija triazinov in zatiranje plevelov v nekaterih poljščinah	18.45 Okno v svet
12.15 Melodije iz sončne Dalmacije	19.05 Glasbene razglednice
12.30 Koncertne drobtine	20.00 Novo v studiu 14
13.30 V paviljonu zabavne glasbe	20.20 Smeh ni greh
	21.00 Za konec tedna — ples
	22.15 Oddaja za naše izseljence
	23.05 Sobotni ples

NEDELJA — 10. februarja

6.00 Dobro jutro	15.15 Igra orkester
6.30 Napotki za turiste	Monia Liter
7.40 Pogovor s poslušavci	15.30 Od Suka do Gershwin
8.00 Mladinska radijska igra	16.00 Humoreska tega tedna
8.37 Skladbe za otroke	16.20 Ogriča s popevkami in prijetnimi melodijami
9.05 Dopoldanski sestanek z zabavno glasbo	17.05 Hammond orgle
10.30 Matineja komornega orkestra RTV Zagreb	17.15 Radijska igra
11.40 Igrajo majhni zabavni ansambli	18.06 Mediteranska simfonietta
12.05 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — I.	18.30 Sportna nedelja
13.30 Za našo vas	19.05 Glasbene razglednice
14.00 Koncert pri vas doma	20.00 Izberite svojo melodijo
14.15 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo — II.	21.00 Nesrečni car Boris in Dimitrij Samozvanec
	22.15 Skupni program JRT
	23.05 Plesna glasba

PONEDELJEK — 11. februarja

8.05 Po dve zborovski skladbi	14.05 Godalni orkester SF dirigira Jakob Cipci
8.25 Trije zabavni orkestri	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.55 Za mlade radovedne	15.15 Zveneče kaskade
9.25 Naša partizanska pesem	15.40 Literarni sprehod
9.40 Prokofjev z raznih strani	16.00 Vsak dan za vas
10.15 Izpod vročega sicilijanskega sonca	17.05 Obdobje slovenskega samospeva
10.35 Naš podlistek	17.45 Orkester in zbor
10.55 Vsak dan nova popevka	Ray Conniff
11.00 Pozor, nimaš prednosti	18.00 Aktualnosti
12.00 Radijska kmečka univerza	doma in v svetu
12.15 Zabaval vas bo instrumentalni trio Janeza Svečnika	18.10 Malodije v mraku
12.30 V paviljonu zabavne glasbe	18.30 Makedonske narodne pesmi
13.30 Znameniti pevci v popularnih operah	18.45 Radijska univerza
	19.05 Glasbene razglednice
	20.00 Skupni program JRT
	20.45 Kulturni globus
	22.15 Za razvedrilo in oddih
	22.50 Literarni nočno
	23.05 Zapoznelim plesavcem

TOREK — 12. februarja

8.05 Iz oper hrvaških skladateljev	13.48 Tri skladbe
8.40 Instrumentalni ansambel The Shadows	Herija Svetela
8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo	14.05 Radijska šola za višjo stopnjo
9.25 Ansambel orgle	14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov
9.40 Sovjetski zbori	15.15 Zveneče kaskade
10.15 Branderburški koncert št. 5	15.30 V terek nasvidenje
10.40 Napredujte v angleščini	16.00 Vsak dan za vas poslušavcev
10.55 Vsak dan nova popevka	18.00 Aktualnosti
11.00 Pozor, nimaš prednosti	17.05 Koncert po željah doma in v svetu
12.05 Kmetijski nasveti — ing. Dragica Honzak: Bogati pridelki le z meliorirane zemlje	18.10 Iz zlatih dni
12.15 Zvoki z ansambлом Borisa Kovačiča	18.45 S knjižnega trga
12.30 V paviljonu zabavne glasbe	19.05 Glasbene razglednice
13.30 Trije improvizirani Bedricha Smetane	20.00 Komorni intermezzo
	20.15 Radijska igra
	20.52 Pisani zabavni zvoki
	21.33 Partitura v h-molu
	22.15 Skupni program JRT
	23.05 Zabavni orkester
	Martin Gould
	23.20 Skupni program JRT

SREDA — 13. februarja

8.05 Jutrani koncert	14.35 Iz galerije
8.55 Pisani svet	orkestralnih podob
9.25 Drobne skladbe Lucijana Marije Škerjanca	15.15 Zveneče kaskade
9.50 Poje trio Los Panchos	15.30 Muzika španskega kulturnega kroga
10.15 Cetrt ure s Slovenskim oktetom	16.00 Vsak dan za vas
10.30 Zabavni orkester RTV Ljubljana	17.05 Govorica glasbenih instrumentov
10.45 Clovek in zdravje	18.00 Aktualnosti
10.55 Vsak dan nova popevka	doma in v svetu
11.00 Pozor, nimaš prednosti	18.10 Melodije v mraku
12.05 Radijska kmečka univerza	18.30 Dalmatinske narodne pesmi
12.15 Polke in valčki s Kmečko godbo	18.45 Ljudski parlament
13.30 V paviljonu zabavne glasbe	19.05 Glasbene razglednice
14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo	20.00 Urica zabavne glasbe
	21.05 Skupni program JRT
	22.15 Veseli ritmi od tanga do twista
	22.50 Literarni nočno
	23.05 Romantičnim plesavcem
	23.35 Igra pianist Fred Došek

ČETRTEK — 14. februarja

8.05 Kozaške pesmi izvaja ansambel Aleksandrov	14.05 Imena iz hrvatske glasbe
8.20 Strausovski valčki	14.35 Naši poslušavci čestitajo in pozdravljajo
8.35 Flavist Fedja Rupel in klarinetist Igor Karlin	15.15 Zveneče kaskade
8.55 Radijska šola za višjo stopnjo	15.30 Turistična oddaja
9.25 Z ansambлом ljubljanske opere	16.00 Vsak dan za vas
10.15 Glasbena medigra	17.05 Glasbena križanka
10.20 Pet minut za novo pesmico	18.00 Aktualnosti
10.40 Tečaj ruskega jezika	doma in v svetu
10.55 Vsak dan nova popevka	18.10 Naš prvi večerni ples
11.00 Pozor, nimaš prednosti	18.45 Kulturna kronika
12.05 Radijska kmečka univerza	19.05 Glasbene razglednice
12.5 Ansambel Srečka Dražila	20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov
12.30 V paviljonu zabavne glasbe	20.45 Kitarist Bob Bain
13.30 Med rapsodijami	21.00 Literarni večer
	21.40 Convertino za klavir in orkester
	22.15 Skupni program JRT
	23.05 Plavi horizonti z orkestrom
	David Rose
	23.20 Skupni program JRT

PETEK — 15. februarja

8.05 Baletna suita	8.55 Pionirski tehnik
8.35 Popevke, ki jih radi poslušate	9.25 Pesem »Ob zori« in violinska sonatina

9.45 Poje Ljubljanski oktet	19.05 Tečaj ruskega jezika
10.15 Iz Monteverdijevega »Orfeja«	19.20 Po svetu jazza
10.35 Naš podlistek	19.50 Mozartov večer
10.55 Vsak dan nova popevka	20.45 Musique funebres
11.00 Pozor, nimaš prednosti	21.01 Ob kamnu
12.05 Kmetijski nasveti — Vet. Erik Špiler: Obolenja dihal pri perutnini	
12.15 Slovenske narodne pesmi	
12.30 Godalni kvartet v A-duru	
12.45 Poje Pat Boone	
13.30 V paviljonu zabavne glasbe	
14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo	
14.35 Od popevke do popevke	
15.15 Napotki za turiste	
15.20 Zveneče kaskade	
15.45 Jezikovni pogovori	
16.00 Vsak dan za vas	
17.05 Koncert in simfonija	
18.00 Aktualnosti	
18.10 Kar po domače...	
18.20 Melodije v mraku	
18.45 Iz naših kolektivov	
19.05 Glasbene razglednice	
20.00 Pianist Oscar Peterson z godali	
20.15 Tedenski zunanji politični pregled	
20.30 Obrazi in značaji	
21.00 Zabavni orkester Wal Berg	
21.15 Oddaja o morju in pomorščakih	
22.15 Melodije od tod in ondod	
22.50 Literarni nočno	
23.05 Iz sodobne glasbene literature	

Drugi program

SOBOTA — 9. februarja

19.05 Uvodni akordi z zabavnimi orkestri
19.25 Z lanskega leta festivala v Bregenzu
20.45 Zgodba o Manon Lescaut
22.15 Jaz na koncertnem odru

NEDELJA — 10. februarja

12.00 Nedeljski komorni koncert ob dvanaestih
13.10 Za ljubitelje operne umetnosti
14.00 Popoldne ob zabavni glasbi
15.15 Primer za Paula Templa
19.05 V nedeljo zvečer
20.00 Od valčka do jazz
20.20 Dve drobni skladbi
20.45 Pet plesov iz baleta Intermezzo
21.00 Iz albuma vokalne in orkestralne zabavne glasbe
22.15 Komorna soareja avtorjev skupine »Pro musica«

PONEDELJEK — 11. februarja

19.05 Napredujte v angleščini
19.20 Venec na Wolfv grob
20.00 Ne vse — toda o vsakomur nekaj
20.45 Zabavni omnibus

TOREK — 12. februarja

19.05 Iz muzeja plošč
20.00 Dvakrat petnajst
20.45 Koncert za klavir in orkester
21.15 Dva glasova — ena kitara
21.30 Mednarodna radijska in TV univerza
21.45 Jazz do 22.00

SREDA — 3. februarja

19.05 Tečaj ruskega jezika
19.20 Po svetu jazza
19.50 Mozartov večer
20.45 Musique funebres
21.01 Ob kamnu

ČETRTEK — 14. februarja

19.05 Seznani se z Parkerjevimi
19.20 Devica Orleanska na grmadi
20.55 Štiri skladbe za klavir in godalni orkester
21.00 Melodije po pošti

PETEK — 15. februarja

19.05 Napišite narek
19.20 Med mediterani in vzporedniki
19.45 Koncert za violino in orkester
20.45 Poje Vladimir Trošin in kvartet Čajada
21.00 Ogrski kvartet na festivalu v Mentonu
21.30 Nenavadne zgodbe iz znanosti in domišljije
21.45 Jazz do 22.00

Televizija

SOBOTA — 9. februarja

RTV Beograd
18.00 Prenos športnega dogodka
RTV Ljubljana
19.40 TV obzorje
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 Sprehod skozi čas — reportaža
21.00 Zgodba iz serije »Nič ena«
Evrovizija
21.35 Festival popevk v Sanremu

NEDELJA — 10. febr.

RTV Beograd
10.00 Kmetijska oddaja
RTV Ljubljana
10.30 Matineja RTV Ljubljana — Koncert komor. orkestra
11.30 Jeffov novi prijatelj
Evrovizija
17.00 Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
20.45 Muzej voščenih lutk
21.45 Barok in Rokoko — komorna glasba

PONEDELJEK — 11. II.

RTV Ljubljana
18.30 Neuspela kraja — zgodba iz serije za otroke

19.00 »Kaj za vas« — film RTV Beograd
19.15 Mala TV univerza RTV Ljubljana
19.30 TV obzorje RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
20.30 Tedenski športni pregled
RTV Ljubljana
20.45 Lepa beseda — »Iz vojne in miru« RTV Zagreb
21.15 »Pravičnik«, prenos iz gledališča v Zagrebu

TOREK — 12. februarja

Ni sporeda!

SREDA — 13. februarja

RTV Ljubljana
18.15 Pionirski TV studio
18.55 Filmi za otroke
19.30 TV obzorje
RTV Beograd
19.45 Propagandna oddaja
20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.30 Glasbeni atelje

ČETRTEK — 14. febr.

RTV Beograd
18.00 Slike sveta
18.30 Planet zemlja
RTV Ljubljana
19.00 Po Jugoslaviji
19.30 TV obzorje
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
RTV Ljubljana
20.30 TV podlistek — »Dve ponižnosti«
RTV Zagreb
20.55 TV spot
RTV Beograd
21.05 »Posjelo na vrelu Bosne«
RTV Ljubljana
22.00 Glasba XX. stoletja

PETEK — 15. februarja

RTV Ljubljana
17.00 Ruščina na TV
17.30 Angleščina na TV
18.00 Kuharski nasveti
18.30 Avtomatizacija
19.00 Boj za obstanek v morju — filmska reportaža
19.30 TV obzorje
19.45 Propagandna oddaja
RTV Beograd
20.00 TV dnevnik
RTV Zagreb
20.30 Slavica — jugoslovanski film

Kino

SOBOTA — 9. februarja

Center — amer. barv. film NUNA ob 15., 17.40 in 20.20, premiera italij. barv. CS filma DRAKUT MASČEVALEC ob 23. uri
Storžič — italij. barv. CS film RIMSKA SUZUNJA ob 16., 18. in 20. uri, premiera italij. barv. CS filma DRAKUT MASČEVALEC ob 22. uri
Volare — premiera italij. filma VOLARE ob 18. in 20. uri
Cerkije — francoski barvni KOMUNIST ob 19.30

CS film BABETTE GRE V VOJSKO ob 19.30 uri

NEDELJA — 10. februarja

Center — amer. barv. CS film NUNA ob 14.20, 17. in 19.40
Storžič — italij. barv. CS film RIMSKA SUZUNJA ob 10., 16., 17. in 19. uri, španski barvni film ANGEL JE PRISEL ob 21. uri
Cerkije — franc. barv. CS film BABETTE GRE V VOJSKO ob 15. in 17. uri
Naklo — jugoslovanski CS film SIGNALI NAD MESTOM ob 16. in 19. uri

PONEDELJEK — 11. febr.

Center — ameriški barvni film NUNA ob 16. in 19. uri
Storžič — italij. film VOLARE ob 16., 18. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

9. do 11. februarja — ameriški barv. VV film GUSAR
12. do 13. februarja — češki CS film CLOVEK Z DVEMA OBRAZOMA
14. do 15. februarja — ameriški barv. CS film MED CASOM IN VEČNOSTJO

Jesenice »PLAVŽ«

9. do 10. februarja — nemški barvni film POSLEDNJI AKORDI
11. do 13. februarja — amer. VV film GUSAR
14. do 15. februarja — češki CS film CLOVEK Z DVEMA OBRAZOMA

Žirovnica

9. februarja — italij. CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI
10. februarja — jugoslovanski film BOG SE JE RODIL V KORUZI
13. februarja — nemški barvni film POSLEDNJI AKORDI

Dovje

9. februarja — jugoslovanski film BOG SE JE RODIL V KORUZI
10. februarja — italij. CS film KAKO LEPO JE ŽIVETI
14. februarja — ameriški barvni CS film GUSAR

Koroška Bela

9. februarja — češki barv. CS film CLOVEK Z DVEMA OBRAZOMA
10. februarja — italij. franc. film VSI DOMOV
11. februarja — nemški barv. film POSLEDNJI AKORDI

Kropa

9. februarja — nemški barv. film DOKLER NAS DENAR NE RAZDVOJI ob 20. uri
10. februarja — ameriški barv. film POJMO V DEZJU ob 16. uri in 19.30
14. februarja — ruski film KOMUNIST ob 19.30

Športne prireditve

SMUČANJE

Kranjska gora — Danes in jutri bo tu republiško prvenstvo za člane in članice v alpskih disciplinah. Danes ob 10. uri je na sporedu smuk, jutri ob 11. uri pa slalom. Tržič — Ekipno pionirsko prvenstvo Slovenije v veleslalomu se bo tu pričelo jutri ob 10. uri.

Rateče — Jutri ob 10. uri bo tu na 25-metrski skakalnici republiško pionirsko prvenstvo v skokih. Jutri bo na Slemenu nad Zagrebom državno mladinsko prvenstvo v alpskih disciplinah, v Črni na Koroskem republiško prvenstvo v skokih, v Ihanu pa medklubsko tekmovanje v tekah.

SANKANJE

Kranj — S Smarjetne gore bo jutri ob 9. uri občinsko sindikalno prvenstvo sankanje. Kegljanje — Danes in jutri se bo na obeh kegljiščih nadaljevalo republiško moštveno prvenstvo kegljačev.

KEGLJANJE

Kranj in Jesenice — Danes in jutri se bo v škotješki telovadnici pričelo občinsko namiznoteniško prvenstvo. Prijave bo vodstvo tekmovanja sprejemalo do začetka prvenstva.

JUDO

Kranj — Danes ob 20. uri bo v telovadnici kranjske gimnazije srečanje republiške judo lige med celjskim Olimpijom in domačim Triglavom.

PLAVANJE

Kranj — Jutri ob 10. uri bo v delavskem domu letni občni zbor plavalnega kluba Triglav.

TELESNA VZGOJA

Vispoko — Jutri ob 10. uri bo na Visokem občni zbor tamkajšnjega telesnovzgojnega društva Partizan.

Turistični informator

KRANJ

Hotel »Evropa« v Kranju razpolaga še z 10 prostimi posteljami. Gostom v priboljšek pa naj omenimo, da je ples v kavarni tega hotela vsak dan, razen torka. Se informacija za tiste, ki bodo šli na pustovanje. Hotel »Evropa« in restavracija »Park« za sprejemata prijave za pustovanje, k ibo na pustno soboto in pustni terek. Rezervacija — 300 din.

V hotelu »Jelen« lahko prenoči še 20 gostov, medtem ko v zasebnih turističnih sobah lahko prenoči še 6 turistov.

KRVAVEC

V novem domu so vse sobe že zasedene, nekaj prostih postelj pa je še na skupnih ležiščih. Več prostora je v starem domu, kjer so razen prostih postelj na skupnih ležiščih, prostih tudi nekaj ležišč v sobah. Snežne razmere so zelo ugodne. Cene penzionov v starem domu so za člane PD 1000 din in 1200 din, za nečlane pa 1300 in 1500 din, cene penzionov v novem domu pa se gibljejo od 1400 do 2100 din. Se najnovejša vest: na Krvavcu je popolnoma jasno in toplo vreme.

DOM NA JOSTU

Ta planinska postojanka, ki je od Kranja oddaljena uro in pol, lahko trenutno sprejme pod streho še 10 smučarjev. Tudi tu so snežne razmere zelo ugodne, saj je na vrhu Josta preko 60 cm snega.

JEZERSKO

Dom na Jezerskem lahko sprejme še veliko število gostov, saj je prostora še za 66 gostov, v privatnih turističnih sobah pa je prostih še 67 ležišč.

Ceprav imamo še več kot preveč snega ne bo odveč, če začnemo razmišljati o spomladanskih oblekah in kostumih. Mogoče vam bomo prav s to sliko pomagali do dobre ideje.

NEGA SUHIH LAS

Prav gotovo si vsaka žena želi, da bi imela lepe mehke lase z leskom, kar pa ni vsem dano že po naravi, zakaj lasje so dostikrat premastni ali presuhi, vendar s pravilno nego lahko dosežemo, da bodo lepši in bolj zdravi. Prav tako kot telo so tudi lasje odvisni od hrane in nege.

Če so lasje suhi, izbirajmo hrano z dosti ogljikovih hidratov in precej slano. Vse to pospešuje izločanje lojnih žlez, pri premastnih laseh seveda taka hrana ni priporočljiva. Zelo važno je zmerno umivanje las, prepozno pa jim škoduje. Najbolje je, če jih operesh enkrat do dvakrat mesečno. Pri presuhih laseh je pametno, da si jih nekaj ur pred umivanjem natremo z ricinovim oljem. Lasem bo boljše delo umivanje z blago milnico kot pa s šamponom. Milo spenite v topli vodi in si s to vodo izmizite lase. Preden si jih izplaknete, jih masirajte z rumonjakom in ga pustite na lasišču 20 minut. Nato pa izplaknite glavo.

Verjetno ste slišale, da so korenine kopriv zelo dobro sredstvo za negovanje las. Res je. Če jih niste same nabrale in posušile, jih lahko kupite v lekarni. V sko-

DEKOLTE

Že več kot 5000 let igra dekolte v modi dokaj pomembno vlogo. Ker se tega zavedamo, ga tudi negujemo. Ali ne? No, če pa nanj pozabljate, si oglejte naslednje vrstice!

Vrat moramo prav tako umivati in negovati kot obraz. Enkrat na teden si boste dekolte bogato nape-nile in masirale z mehko krtičo, in sicer vedno v smeri od spodaj — navzgor. Nato s toplo vodo milnico dobro izplaknite; če ste prekorale 25. leto, lahko še tudi mislite na to, da kožo nahanite — torej boste segle po vitaminski kremi in si jo vtirle v kožo.

Obkladek, ki si ga boste naredile enkrat tedensko, bo

delico vrele vode denite dve žlički korenin in pustite vreti nekaj minut, nato malo ohladite in si s tem zmasirajte lasišče. Lasje ne bodo izpadali in se bodo okrepili.

zelo dobro del vaši koži na vratu. Brisačo boste namočile v vročo vodo in si jo ovile okoli vratu in pustile na vratu 2 minuti. Nato boste splaknile vrat z mrzlo vodo.

Se na nekaj ne smemo pozabiti, in to zlasti v zimskem času. Zelo smešno je, če zvečer oblečemo dekoltirano obleko, pa so rane snežno bele, medtem ko je obraz, če smo smučale, zagorel. V takem primeru se moramo odločiti dekolteju ali pa se skrivati pred soncem.

Drža je tudi zelo važna. Zakaj bi se držali sključeno in hodili s povešeno glavo? Mislim, da mora vsaka žena prav z držo pokazati ponos in samozavest.

Otrok laže

Kdo se ni še nikoli v življenju zlagal?

Kaj neprijetno vprašanje je to — v odgovor zamahneš z roko, češ — človeška narava je pač šibka in greš dalje. In kaj če se zlaže otrok? Tu smo, ali preveč popustljivi in si mislimo, se bo že odvažil, ali pa zaskrbljeno iščemo v njem zasnove nepoštenosti.

Da bomo znali otrokovo laž pravilno presoditi, si oglejmo nekaj vrst njegovih laži: »Otroci v starosti do petih let sploh ne znajo lagati,« je dejal Jean Paul, »oni samo govorijo.« Psihologi namreč trdijo, da je otrok šele od petih let dalje zmožen razlikovati med dobrim in zlim.

Marjanca je hotela prepričati mamo, da je videla princesko s kronico. — Čeprav ji je mati odgovorila, da to ni mogoče, je otrok vztrajal pri svoji trditvi. Marjanca ni lagala — otroci imajo bujno fantazijo in pogosto zamenjajo sanje z resničnostjo. Otroški psihologi svetujejo, naj na tako otroško govorjenje odvrnemo z opazko: »Tako se ti je sanjalo!« Napak pa je, če pred otrokom pripoveduješ to zgodbo ostalim družinskim članom, zakaj otrok bo tedaj čutil, da je v središču pozornosti in si bo izmišljal podobne stvari še naprej, mi pa vendar želimo, da bi otrok govoril premišljeno.

Laž iz strahu

Resneje moramo gledati na laž iz strahu ali stiske.

Mali Peter je navdušeno pripovedoval materi, kako je metel kamenje z balkona, ko pa je opazil, da mati mršči čelo in ga najbrž čaka kaznen, je hitel popravljati: »Ne, saj sem metel samo drobtinice kruha!«

Vedeti moramo, da se je otrok v tem primeru zatekel k laži, ker je zaslutil, da bo kaznovan, prej pa ni pomislil, da bi s kamnom koga poškodoval, ker ga o posledicah dejanja ni nihče poučil. Zato mu bomo lepo dopovedali, kaj vse bi se lahko zgodilo, če bi kamen priletel na sosedove otroke ali koga drugega, in mu bomo skušali prikazati škodljive posledice. Nikdar pa ne smemo v prvem primeru seči po strogi kazni. Če pa bi kljub svari-lu spet zagrešil isto napako, ga moramo kaznovati, vendar do mere. S pretepanjem še nikoli ni bil nihče dobro vzgojen, otrok bo iz strahu pred hudo kaznijo še bolj lagal.

Razlikovanje dobrega od zla

Ko začne otrok razlikovati med dobrim in zlim, moramo biti posebno previdni. Otrok naj v starših vedno vidi vzor. Nikoli ne učite otroka, naj obiskovavcu, ki vam ni prijeten in bi se mu radi izognili, reče, da vas ni doma.

Otrok bo v konfliktu z vestjo: mati, ki je zanj sim-bol resnice in dobrote, mu ukazuje, naj reče nekaj, kar ni res. Tudi v tako imenovanih »konvencionalnih« lažeh ne postavljajte otroka pred konflikte, ker jih ne bo znal rešiti. Odrasli morajo tudi držati obljubo, ki so jo dali otroku. Če pa dane obljube iz nepredvidenih vzrokov le ne moremo izpolniti, mu to obzirno dopovejmo in utemeljimo. Z otrokom ne bodimo surovi in ga ne postavljajmo! Otrok, ki odrašča brez tople ljubezni, je na poti, da postane asocialen človek, logično je, da se bo, če bo tak, vedno boril le za svoj jaz in se bo težko podredil družbi.

Mali nasveti

KLJUČE, ki so zarjaveli in zato težko odpirajo, namočimo za nekaj ur v mešanico tretjine petroleja in dveh tretjin namiznega olja. Potem jih zberemo z mehko krpo in zdrgnemo z drobnim smirkovim papirjem. Ključce, ki težko odpirajo, vendar niso rjav, navoščimo z malo parafina.

KOSARE kdaj pa kdaj okrtajmo z raztopino kuhinjske soli. Svetile so bodo kot nove.

SLANIKE, ki jih želimo opeči, položimo oprane in očiščene za nekaj časa v kiso vodo. Ne bodo razpadli in okusnejši bodo.

SVINCNIKE s suhira črnilom pomočimo za nekaj minut v vročo vodo — potem spet pišejo mehko in čisto.

MADEZE suhega črnila odstranimo iz volnenih in svilenih blag najboljše s čistim alkoholom. Iz drugih blag jih preženemo z gorilnim spirantom, ki mu dodamo nekaj ocatne kisline.

KUHINJSKI VONJ

● Neprijeten kuhinjski vonj odstranimo z rok, če si jih natremo pod tekočo vodo s soljo. Nato jih operemo in dobro namažemo s kremo.

BRAVINA

● Bravina, ki je zelo pusta, dobi okus divjačine, če jo nekaj dni namakamo v posnetem mleku.

KOŠTRUNOVI KOTLETI

● Koštrunovi kotleti so posebno pikantni, če jih pred pečenjem namažemo z gorčico.

Takole posodo si prav lahko naredimo, služila pa nam bo za papir, za shranjevanje svinčnikov ali raznih drobnarij. Zanj potrebujemo pločevinasto škatljo (konzervo) in nekaj zunanjih knjižnih ovitkov (lahko tudi znamk, izrezkov iz revij ali česa podobnega). Z dobrim lepilom jih nalepimo na škatljo in po možnosti prevlečemo z brezbarvnim lakom.

Upornik

Filmski portret Marlona Branda

Marlon Brando je nedvomno ena najzanimivejših in najpomembnejših igravskih osebnosti ameriškega filma. Povsem samosvoje je, hkrati bogat v izrazu in vedno enak, obenem priljubljen in osovražen. S petnajstimi vlogami, ki jih je doslej oblikoval, je obogatil ameriški film in filmsko igravstvo s svojo markantno pojavo in igravskim stilom.

Brandov način igranja pa seveda ni njegov lastni izum, ampak je dosežek — in to razen pokojnega Jamesa Deana najvišji dosežek — igravske šole »Actors' Studio«. Glavno načelo te šole, v kateri njen vodja Lee Strassberg nadaljuje zamisli Rusa Stanislavskega, je, naj igravec igra z vsem svojim bitjem in ne le s svojo zunanjostjo. Idealno vzeto naj bi se torej igravec — po dolgih vajah v koncentraciji in iskanju poti za stik z delom in vlogo — moral tako popolnoma živeti v vsako vlogo, da bi se telesno in duševno povsem poistovetil z osebnostjo, ki jo upodablja. Jasno je, da tak način igranja zahteva razen poglobljenega študija ter dolgih in napornih pri-

vostjo. Predvsem pa je v njegovi igri od začetka do konca vedno prisotna velika silovitost, ki jo odlično blazi jo trenutki mehke zadržanosti — kar je morda njegova najznačilnejša igravska poteza.

Leta 1953 je Brando zaigral vlogo Marka Antonija v Mankiewiczovem »Juliju Cezarju«, v kateri pa ni povsem uspel. Kot pojava je sicer ustrezal liku Marka Antonija, ki mu je v začetnih scenah tudi znal vdihniti zadržani bes in žalost, toda zaradi premajhne izkušenosti v posredovanju verzov je v bobnečem govoru ob Cezarjevem truplu nujno odpovedal.

Toda že v naslednjem filmu je spet zablestel in ustvaril morda svojo najboljšo dosedanja vlogo. To je bil film »Na pristaniški obali« (1954) režiserja Elie Kazana (Kazan je bil eden od ustanoviteljev šole »Actors' Studio«!). Kljub temu da Georges Sadoul film odklanja, ker da »istoveti sindikalizem z gangsterstvom in propagira ovađustvo,« in kljub temu da scenarij in režija filma nista brez spodrsaljavev — pa ostaja vrednost Brandove igre nezmanjšana. V glavni vlogi

tega filma je Brando zaigral izredno dobro, predvsem pa je znal izraziti vso silo in oholost — pa čarobnost in priljudnost glavnega junaka, ki mu ob tem ves čas sije iz oči neka zmedena in temna, izpita bolečina mladega človeka v sodobnem svetu gangsterskih tolpe.

Od Napoleona do Orfeja

V filmu »Désirée« (1955) Henryja Kosterja je bil Brando postavljen pred zelo težko nalogo: upodobiti že nestetokrat upodobljenega velikega diktatorja — Napoleona. Brando je bil nalogi kos in mnogi postavljajo njegovega Napoleona celo nad Boyerjevga (v »Mariji Walewskiej« z Greto Garbo). Vsekakor drži, da je Brandu uspelo prepričljivo prikazati Napoleonov značilni nastop in se resnično živeti v njegov diktatorski značaj.

Zelo zanimiva in uspela je bila naslednja Brandova vloga — namreč lik kockarja v musicalu »Fantje in dekleta« (1956) Josepha Mankiewicza, s katerim je odkril novo stran svojega talenta.

Ena njegovih najboljših vlog je bil japonski tolmač v »Čajnici« (1957) Daniela Manne, v kateri je (ob pomoči mojstrstva maskerjev) podal res mojstrsko oblikovan lik, ki mu ne manjka niti značilni japonski sesljajoči in pojoči način govora. Po vlogi v še eni na Japonsko postav-

Marlon Brando je v svojem filmu »Enoki Jock« ne le odlično zaigral, ampak je tudi odlično opravil režijsko delo

ljeni zgodbi — »Sayonara« — je Joshue Logana — je Marlon Brando posnel z Edwardom Dmytryk »Mlade leve« (1958). Vlogo plavalčesa nacističnega oficirja je odigral v skladu s celotno režiserjevo realizacijo dela in v okviru svoje igravske koncepcije nezmotljivo.

Naslednje leto je Brando zaigral poleg odlične Anne Magnani v filmu »Pobegli rod« (1959), ki ga je Sidney Lumet posnel po gledališki igri Tennesseeja Williamsa »Orfej se spušta«. Vlogi je znal dati potrebno poetičnost, kar na primer ni uspelo Paulu Nehmanu v »Mački na vroči pločevinasti strehi«, ki je prav tako nastal po Williamsovi odreski predlogi.

Prva režija

Po desetletni zelo uspešni igravski karieri se je Marlon Brando odločil, da se poskusi tudi z režijo. To ni nikogar posebno presenetilo, saj je zdaj pri igravcih to povsem običajno. Toda v nasprotju z večino igravcev, ki so se odločili postati tudi režiserji, je Marlon Brando vendarle presenetil: ustvaril je odličen film. Njegov western »Enoki Jack«, v katerem je seveda tudi zaigral glavno vlogo, je izpolnil njegovo napoved, da bo ta film »frontalen napad na tempelj klišejev«. V številnih pogledih je prinesel nove rešitve v to strogo disciplinirano zvrst, v sodelovanju s snemavcem Charlesom Langom ml., je ustvaril odlično

fotografijo, razen tega pa je vnesel v film mnogo skoro fordovskega humanizma, čeprav ni tudi lirichen kot Ford. Seveda je Brando ustvaril tudi odlično igravsko kreacijo, ki ji je kot režiser znal najti pravo mesto ter jo okarakterizirati in poudariti z nekaj odličnimi podrobnostmi.

Nato je Marlon Brando odigral še vlogo upornega častnika Fletcherja Christiana v »Uporu na ladji Bounty« (1962), ki jo je v prvi verziji oblikoval Clark Gable. Njegova zadnja vloga pa je ameriški ambasador na Vzhodu v »Grdem Američanu« Georgea Englanda, ki so ga pravkar posneli.

Marlon Brando ima kot pojava in pa zaradi svojega posebnega načina igranja tako fanatične občudovavce kot zagrizene nasprotnike. Toda to je usoda mnogih igravcev, posebno pa še tistih, ki so svoje igravsko znanje in stil pridobili v Studio. Če damo to ob stran, pa lahko rečemo, da niti ena od dosedanjih Brandovih vlog ni bila neuspela; priznati moramo še več: da se nekatere njegove vloge uvrščajo med najboljše igravske stvaritve, kar jih je dal Hollywood.

Zato lahko pričakujemo od Marlona Branda — igravca — prav tako pa od Branda — režiserja tudi v prihodnosti pomembne stvaritve, značilne za Ameriko in značilne za mlado uporniško generacijo, v katero Marlon Brando, kljub temu da ni več tako mlad, še vedno šteje.

DUŠAN OGRIZEK

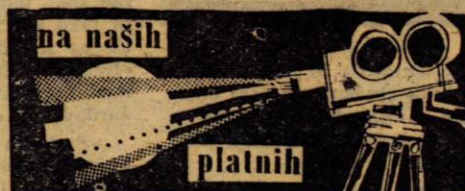
Film

prav na vsako vlogo tudi velik talent. Zakaj pri nadarjenem igravcu se lahko sprevrže v golo šablonizirano vmemarnost z nekaj manerizmi.

Kot že omenjeno, sta se igravskemu idealu, ki ga postavlja »Actors' Studio«, najbolj približala pokojni James Dean in Marlon Brando. Razen njiju pa naj omenimo še tri filmske igravce, ki svoje vloge oblikujejo po tej metodi in ki so z njo dosegli veliko izrazno moč in se izoblikovali v markantne osebnosti ameriškega filma: to so Anthony Perkins, Montgomery Clift in Judy Garland.

Od paralizirane do pristaniškega delavca

Filmska kariera Marlona Branda se je začela leta 1950 s filmom »Možje«, Krammer-Zinnemannovo študijo o paraliziranih. Temu sta sledila dva filma režiserja Elie Kazana: Tramvaj »Poželenje« (to vlogo je igral tudi na odru v originalnem Williamsovem delu) in »Viva Zapata!«. Ne da bi se spuščali v vrednost samih teh filmov, moramo ugotoviti, da je Brando že v teh treh prvih filmih igral z veliko goto-

»SREDI NOČI« je film iz življenja tako imenovanih malih ljudi. Ustvarila sta ga priznana ameriška mojstra tovrstnih del — scenarist Paddy Chayefsky in režiser Delbert Mann, avtorja filmov »Marty« in »Fantovščina«. Posebno privlačnost pa daje tej zgodbi o ljubezni petdesetletnika in njegove mlade tajnice odlična igra Frederica Marcha in prikupna Kim Novak. Film je zanimiv in vreden ogleda.

Slika iz filma »Sredi noči«

»PRIŠEL JE ANGEL« je sentimentalka z glasbo in petjem in ljubkimi otroškimi igravci — seveda španske proizvodnje. ... Da ne bo pomote — to nikakor ni angel varuh, ki bi nas varoval pred preobilico tovrstnih filmov!

»Njegovo sobo sem preiskal prav temeljito! Izkupiček moje preiskave ne dopušta nobenega dvoma več! Našel sem blok pisemskega papirja natančno iste kvalitete kot so pisma ABC, potem zalogo nogavic in pri nogavicah, čisto zadaj v omari zavoj, pa ne z nogavicami, ampak z osmerimi, čisto novimi — voznimi redi ABC!«

»Kar izbija sodu dno — končno veljavno,« je pribil podpredsednik kriminalne policije.

»In našel sem še nekaj,« je dejal inšpektor in njegov glas je v triumfu postal skoraj človeški. »Danes zjutraj! Samo časa še nisem imel, da bi javil, sir! Noža v njegovi sobi ni bilo nikjer najti — «.

»Saj bi bil pa tudi višek bedarije, če bi morilno orožje vzel s seboj domov,« je dejal Poirot.

»Saj nimamo opravka z normalnim človekom,« je opomnil inšpektor. »Vsekakor pa se mi je zdelo mogoče, da bi ga bil vzel s seboj domov in da bi bil potem spoznal, kako nevarno je, skrivati tako stvar pri sebi doma. Toda, kje drugje naj bi ga bil skrli? Pa sem kmalu iztaknil! Obešalnika v veži nihče ne bo šel odmikati. Z velikim naporom sem ga dal sneti s kljuk v zidu in za obešalnikom je ležal — nož. Prisušena kri se še dobro vidi!«

»Dobro ste se odrezali, Crome,« je pohvalil podpredsednik. »Zdaj pa potrebujemo samo še nekaj!«

»Kaj pa?«

»Moža samega!«

»Bodite brez skrbi, sir, kmalu bo naš!« je odvrnil inšpektor z velikim samozaupanjem.

»Kaj pa vi pravite k temu, mojster Poirot?«

Poirot se je zdrnil iz svoje zamišljenosti: »Kako ste rekli, prosim?«

»O tem govorimo, da je le še vprašanje časa, kdaj bomo prijeli zločinca. Vi ste gotovo istega mnenja.«

»Ah, to! No, seveda!« To je rekel s tako raztresenim glasom, da smo ga vsi začudeno pogledali. Mene pa skrbi čisto nekaj drugega. Tisto: Zakaj? Motiv!«

»Toda, dragi prijatelj, mož je blazen!« je odvrnil podpredsednik nejevoljno.

»Razumem, kaj gospod Poirot meni,« je prišel Crome penžujoče vlnudno na pomoč. »Čisto prav ima! Možaka je najbrž obsedla kaka fiksna ideja, najbrž stopnjevan občutek manjvrednosti. Morda je tudi zasledovalna manija. V tem primeru morda misli, da ga gospod Poirot zasleduje.«

»Hm,« je dejal podpredsednik. »To so taki moderni izreki! Nekoč, če je bil kdo neumen, smo rekli, da je neumen in nikomur ni padlo na um, da bi iskal lepo donečo besedo za to. Moderen zdravnik za duševne bolezni bi vtaknil moža najbrž v kako zdravilišče, mu šest tednov dopovedoval, kakšen izvrsten človek je, nato pa bi ga izpustil kot enakopravnega državljana.«

Poirot je smehljal prenesel ta napad in molčal.

Razgovor je bil končan.

Možaka bi bili že davno prijeli, če bi ne bil tako neopozorljiv!« je dejal inšpektor Crome in podpredsednik je nadaljeval: »Zelo sem radoveden, kje zdajle tiči!«

30

(ARTUR HASTINGS NI DOŽIVEL OSEBNO)

Mr. Cust je stal pri trgovini s sadjem in je streljal na drugo stran ulice. Da, tam je bilo! »Mrs. Asher — cigare, cigarete, tobak, časopisi.« V praznem izloženem oknu tablice: Lokal odam.

Prazno... brez življenja... mrivo...

»Oprostite, gospod!« Bila je trgovka s sadjem, ki je hotela iz zaboja vzeti nekaj citron. Z nekaj besedami opravičila je stopil v stran. Počasi se je vlekel dalje, proti glavni cesti. Težavno je bilo, zelo težavno, zdaj — ko ni imel več denarja...

Ce človek ves dan nima grizljaja v ustih, se tako čudno počuti, glava je tako prazna, omočna...

Ogledal si je plakat na kiosku:

ZLOČINEC V ZADEVI ABC SE NI PRIJET — RAZGOVOR Z GOSPODOM H. POIROTOM!

Nadaljeval je svojo pot! Ni se smel ustavljati pred kioskom! Ni si smel upati brati plakate!

»Saj dolgo tako ne bom mogel več tako hoditi!...« je mislil. Korak in še en korak, kako smešno je vendar bilo takole stopanje! Zelo smešno!

Pa saj je človek sam tako smešno bitje! Posebno pa on, mister Aleksander, Bonaparte Cust! On je bil še posebno smešen! Ze od nekaj! Vedno so se ljudje posmehovali Aleksandru, Bonapartu Custu!... Da, da! In ni jim mogel zameriti! — Sel je dalje. Kam? Tega ni vedel! To je bil konec! Venomer si je gledal na noge: Korak za korakom — ena, dve...

Dvignil je glavo in pogledal predse. Višnjeva laterna je visela nad vrati lokala tik pred njim — napis — črke...

»Policijski komisariat«

»Smešno!« je dejal mr. Cust in se je zahihital.

Potem pa je stopil čez prag — in naenkrat se je zazibal ter padel po dolgem na tla...

31

POIROT SPRAŠUJE

Jasen dan v novembru.

Dr. Thompson in šefinšpektor Japp sta prišla k Poirotu, da bi mu povedala izid preiskave proti mr. Custu. »Prepuščen je kazenskemu sodišču. V kratkem bo razprava,« je dejal Japp. »To bi torej bilo. Zagovornik ne more ničesar storiti, nič drugega kot operirati z duševno zmedenostjo.«

Poirot je zmignil z rameni. Zaradi duševne zmedenosti ne bo oproščen! Dosmrtna ječa je komaj kaj boljša kot obsodba na smrt!«

»Njegov zagovornik meni, da bi mogel z alibi-jem za umor v Bexhillu obtožnico precej omajati. Menda se niti ne zaveda, kako izvrstno je utemeljena.« Obrnil se je k dr. Thompsonu. »Kaj pa vi mislite, doktor?«

»O Custu? Res ne vem, kaj naj rečem! Zelo dobro igra pametnega! Kajpada je epileptik.«

»To je bila pa res silno presenetljiva rešitev zadeve!« sem dejal jaz.

»Da je na komisariatu v Andovru dobil epileptičen napad? Da, bil je vreden zaključek te drame. ABC se je vedno dobro razumel na efektne zaključke!«

»Ali se lahko stori zločin, ne da bi storilec vedel za to?« sem vprašal. »Njegovo laganje zveni zelo verodostojno.«

Dr. Thompson se je bežno nasmehnil. »Takole teatralično obnašanje vas ne sme vreči s tira. Prisegam pri bogu!« je nevarna fraza, ki vas ne sme zavesti. Po mojem mnenju Cust prav dobro ve, da je storil zločine.«

Ljudje, ki tako živahno zatrjujejo svojo nedolžnost, so navadno krivi,« je pojasnil Crome.

Toda, odgovorim naj na vaše vprašanje!« je nadaljeval dr. Thompson. »Vsekakor je mogoče, da stori epileptik v somnambulnem stanju, ki si ga niti najmanj ne zaveda. Vendar pa domnevajo splošno, da tisto dejanje nikakor ne sme biti v nasprotju z voljo določene osebe v prebu-

jenem stanju...« Preudarjal je še nekaj časa to vprašanje in me je, odkrito povedano, nazadnje popolnoma zmešal, kar se pogostoma zgodi, če strokovnjak govori o svoji stroki.«

»Vendar sem odločno proti domnevi, da je Cust storil je umore, ne da bi se tega zavedal, da jih je torej storil popolnoma zavestno. Tako teorijo bi se morda dalo postaviti le, če bi pisem ne bilo. Ta pa razkrivajo premišljeno nakano in skrben morilski načrt.«

»Za pisma pa še vedno nimamo nobenega pojasnila!« je dejal Poirot.

»Ali vas pisma res tako zanimajo?«

»Seveda — ko pa so bila naslovljena name. In mr. Cust trdovratno molči o njih. Dokler ne zvem, čemu so bila pisana, zame zadeva še ni rešena!«

»Saj, z vašega stališča je to kar razumljivo. Morda ste kdaj prišli navzkriž s tem človekom?«

»Nikoli!«

»Nečesa sem se domislil! Kako je vaše ime?«

»Moje ime?«

»Da. Cust je — najbrž je tega kriva njegova mati — obtežen z dvema smešno visokoletečima imenoma. Aleksander in Bonaparte. Ali razumete zvezo? Aleksander — nepremagljivi, Bonaparte — osvojevalec sveta. Zato išče tako rekoč enakopravnega tekmeča. To pa ste vi — Herkules — močni!«

»Zelo bistroumno, doktor, kar ste zdaj povedali. V tem tiči vse mogoče! Sklepati bi se dalo na marsikaj!«

»Samo domislek, nič drugega! Zdaj pa moram iti!« — Dr. Thompson nas je zapustil. Japp je ostal.

»Njegov alibi vam da opraviti, kajne, inšpektor?« je vprašal Poirot.

»Nekoliko pač,« je priznal inšpektor. »Da se prav razumemo, saj jaz prav nič ne verjamem v to, jaz vem, da ni res. Toda preklicano težko bomo to ovrgli. Ta Strange je preklemsko odporen patron!«

»Opisite mi ga!«

»Pri štiridesetih. Debeloglav in trdoglav, samozavesten in prevzet sam od sebe. Rudniški inženir. Vztrajal je na tem, da se mora njegova izpoved sprejeti že zdaj na zapisnik, ker name-rava iti v Chile. Zlepa nisem videl takega trmoglavca!«

»Tak človek ne bo nikoli priznal, da se je zmotil,« je dejal Poirot. »Trdovratno vztraja pri svoji trditvi in nič ga ne more odvrniti od nje. Prisega na boga in hudiča, da je naletel 24. julija zvečer pri »Belem križu« v Eastbournu na Custa. Strange je bil sam in si je požel družbe. Cust je bil idealen poslušavec, kot vse kaže, in ga ni nikoli prekinjal. Po jedi sta igrala domino, Strange je vsekakor mojster v tej igri, toda začuda najde v Custu enakopravnega nasprotnika. Čudna igra, ta domino! Mnogo ljudi je, ki so čisto obsedeni od nje in jo igrajo ure in ure. Tako je bilo tudi s tema dvema. Cust bi bil šel rad spat, toda Strange ga nikakor ni pustil stran in tako sta igrala do deset minut čez dvanaest. Če pa je bil Cust deset minut čez polnoči pri »Belem križu« v Eastbournu, nikakor ni mogel med dvanajesto ponoči in eno zadaviti Betty Bernardove na obrežju v Bexhillu.«

»Problem je, kot vse kaže, nerešljiv!« je dejal Poirot globoko zamišljen. »Dal nam bo poprav- vsem skupaj!«

»Tudi Cromeju je že dal po duši,« je zatrdil Japp.

»Ali ta Strange vztraja pri svoji izjavi?«

»Seveda vztraja! To je trdovraten patron! Pa saj je tudi res težko najti v tem sklopu šibko mesto! Denimo, da se Strange moti in da njegov soigralec ni bil Cust — čemu za vse na svetu se je potem predstavil kot Cust? Tudi vpis v knjigi za tujce je pravilen. Sokravec ne more biti — blazneži nimajo sokravec! Ali je bilo dekle kasneje umorjeno? Zdravniški izvid o tem se glasi popolnoma jasno, popolnoma določno, razen tega pa bi bil Cust potreboval določen čas, da bi prišel iz hotela v Eastbourne do Bexhilla — oddaljenega od hotela — štirinajst milj!«

»Da, da, to je problem! Prav zares!« je potrdil Poirot.

»Natančno vzelo bi bilo najbolje, da bi se sploh ne brigali več za to stvar! Custu smo umor v Doncastru dokazali — krvavi rokav, nož — dokaz brez vsakršne vrzeli! Ni porote na svetu, ki bi ga oprostila krivde! Toda ta alibi ustvarja v tej tako lepi obtožbi hudo vrzel!

Atomska energija v vesolju

Danes že za gotovo lahko trdimo, da je glavni izvor zvezdne energije — atomska energija, ki je v jedrih atomov, a osvobaja se med notranjim spreminjanjem, to je pretvarjanje atoma najlažjega elementa vodika v atome helija. Znanstvenik Bete je utrdil ugotovitev, na kakšen način in pri kakšnih pogojih pride do spreminjanja vodika v helij: »Če bi se ta proces lahko vsaj v grobem primerjal z izgorevanjem, bi se lahko reklo, da je sredi vesolja in zvezd peč,

minuto, vsako sekundo dogajajo ogromne eksplozije. Te so podobne eksplozijam v atomski bombi.

Zgodovina svinčnika

Ni pismenega človeka, ki ne bi v vsakdanjem življenju uporabljal svinčnika. Toda vedno ni bilo tako. V pradednih časih so pisali s kreda, ogljem ali kakšnim drugim sredstvom.

Zgodovina današnjega svinčnika je kaj zanimiva. Se v petnajstem stoletju ni bil tak kot danes, to je iz lesa in grafita, pač pa je bila navadna barvasta palčica z zašiljenim vrhom in z nekoliko kožne prevleke, ki je ščitila prste, da se pri pisanju ne bi umazali.

Leta 1564 so v Angliji odkrili rudnik grafita — materiala, ki služi kot osnovna surovina za proizvodnjo današnjih svinčnikov, vendar svinčnika takrat kljub temu še niso iznašli. Prvi svinčnik so naredili šele 1795. leta. Izumitelj je Francoz Jack Conte. Iz grafitnega prahu, gline in vode je napravil mehko maso, iz katere je delal majhne palčke, jih osušil in obložil z lesom; tako je nastal prvi svinčnik. Od množine grafita v zmesj pa je odvisna trdota svinčnika.

mlada rast

v kateri služi vodik kot gorivo, ki izgoreva in se s tem njegova količina zmanjšuje, sprošča pa se helij, ki predstavlja pepel.

Kot rezultat tega procesa se osvobaja atomska energija, ki je glavni izvor svetlobe in toplote Sonca in zvezd.

Te ogromne količine notranje atomske energije pa sprošča na eni strani silna temperatura, ki vlada v notranjosti Sonca in zvezd, na drugi strani pa ogromni pritisk. Razpad atomov je popoln, razpadajo torej tudi jedra in od tod take silne količine atomske energije. V sončni notranjosti se vsako

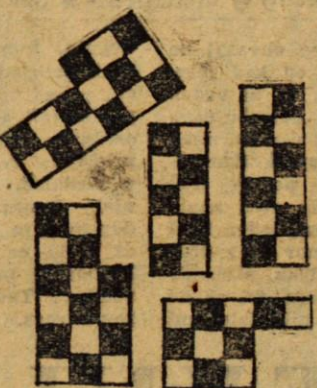

Redke so zime, ki dajo mladim ljudem tako dobre pogoje za »beli šport«

Nekoč je bilo...

Nekoč je živel v deveti deželi moder vladar. Imel je ljubko, majhno hčerko, ki je dobila vse, kar si je zaželela. Bila pa je zelo muhasta. Včasih je ušla z dvora in hodila po hišah podložnikov, ki so jo imeli zelo radi.

Razbita šahovnica

Sahovnica je padla na tla in se razbila. Poglej posamezne kose! Kako jih spet sestaviš? Najbolje, da si koščke preriješ na lepenco in jih poskušaš sestavljati!

Nekega dne je kraljična prišla v revno kočico in tam ugledala starko, ki je čepela ob ognjišču. Okrog nje pa je bilo polno najrazličnejših stvari. Kraljični je bil najbolj všeč živopisan dežnik. Ko je starka opazila, da deželica kar ne more odtrgati oči od njega, se je nasmešnila in ji dežnik podarila. Kraljična je z veseljem sprejela darilo in odhitela na travnik. Se zahvaliti se je pozabila. Tam je dežnik odprla, čeprav je sijalo toplo sonce in se sprehajala po travniku. Domisljala si je, da je velika gospa, ki hodi po dvoru in se ji vsi klanjajo. Nenadoma je zaslišala glasove okrog sebe, in ko se je ozrla, je videla, da se je travnik zares spremenil v grad, ki ga je imela v mislih. Čudežni dežnik jo je prenesel v deželo sanj.

Ker je hčerka izginila, jo je kralj začel iskati. Obljubil je pol kraljestva tistemu, ki bi jo našel. Daleč v osmi deželi je živel reven pastir z materjo, ki je bila zelo modra in je sinu svetovala, naj tudi on poizkusi srečo. Pastir je odšel po svetu in nekega dne ga je pot privedla prav k tisti starki, ki je kraljični podarila čudežni dežnik. Ko ga je starka ugledala, se je zelo prestrašila. Bila je namreč čarovnica in je čarobni dežnik podarila kraljični zato, ker je vedela, da jo bo odnesel daleč, daleč v sanjsko deželo, od koder ni rešitve. Hotela je, da bi kralj, ki je obsojil na smrt njenega sina, ker je umoril človeka, ostal brez naslednika. Iz čarobnega zrcala je izvedela, da bo prišel pastir in ji vzel moč, zato je fanto, ki je prišel k njej, hotela ugonobiti. Zamahnila je s čarovno palico, a ta je izgubila moč, ker je pastirja čuval materin blagoslov. Čarovnica se je od jeze razpočila, takrat pa se je sanjska dežela razblinila in začarana kraljična se je znašla na travniku. Ker so izginile vse lepe sanje in tudi dežnik, je začela jokati. Prav takrat pa je prišel kralj, in ko ga je hčerka ugledala, se je zopet razveselila.

Kralj jo je odpeljal domov, še prej pa je srečnemu pastirju dal v last pol dežele, kot je obljubil. Pastirček se je bogat vrnil domov in z materjo sta živela srečno do smrti.

Ste o tem že razmišljali?

Vsak dan se ljudje srečujejo z stvarmi o katerih ne razmišljajo, zde se jim pač malenkostne. Takih ostvartev je v življenju toliko, da se tega niti sami ne zavedajo. — Nekaj primerov:

● **BLAGAJNIK** v banki, ki 25 let sprejema in izdaja denar, prešteje v teh letih toliko denarja, da bi iz njega, če bi zložili bankovce na bankovce, zgradil stolp, ki bi bil visok okoli 24 kilometrov.

● **FRIZER**, ki 40 let striže in brije ljudi, odreže okoli 500 metrov las in 200 metrov brade. Toliko las in brade bi bilo dovolj, da bi se dvakrat obvil Eiflov stolp v Parizu.

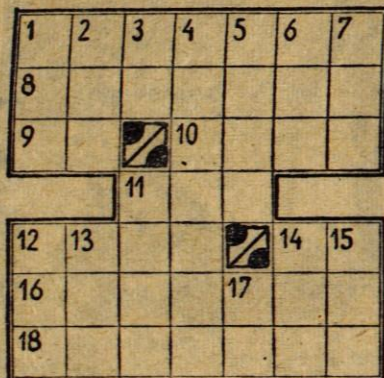
● **PEK**, ki petdeset let mesi kruh, bi v svojem življenju lahko izmesil štruco, ki bi bila dolga preko 3300 kilometrov. To je približno taka dolžina, kot je razdalja od Rima do Norveške.

● **ZIDAR**, ki zida 35 let, naloži v svojem življenju toliko opek, da bi z njimi lahko postavili nebotičnik s 40 nadstropji, ki bi meril 140 metrov.

NE ZGODA

Križanka št. 6

Vodoravno: 1. opozorilo, 8. književnik, 9. ploščinska mera, 10. alkoholna pijača, 11. jadranski otok, 12. mesto v Grčiji, 14. predlog, 16. topničar, 18. jugoslovansko športno društvo.

Navpično: 1. poželenje, 2. izvir, 3. arabski žrebec, 4. preglednik, 5. grška boginja, 6. tekstilna surovina, 7. moško ime, 11. žila dovodnica, 12. pivski izraz: do dna, 13. jugoslovanska tovarna avtomobilov, 14. del imena znanega afriškega voditelja, 15. bajeslovno podzemlje, 17. začetnici slavnega jugoslovanskega elektrotehnika.

Rešitev križanke št. 5

Vodoravno: 1. planika, 7. lomač, 8. amid, 9. Ot, 10. nadloga, 12. ič, 12. omoč, 14. ogoni, 15. astatin.

H O R O S K O P

V bolnišnici

Velja za oba spola od 9. do 16. februarja

OVEN (21. 3. — 20. 4.) — Zasebne in čustvene zadeve se bližajo uspešnemu zaključku. Nepričakovano srečanje pokvari načrte. Razmišljaš o posojilu. Srečen dan petek.

BIK (21. 4. — 20. 5.) — Neka oseba ti bo skušala zasebno škodovati. Več uvidenosti do sodelavcev. Finančno stanje se bo izboljšalo. Možnost spora z drago osebo. Želodčne težave.

DVOJKA (21. 5. — 20. 6.) — Primerni dnevi za uspeh v službi in izredni zaslužek. Ne prepiraj se z osebo, ki ti je pri srcu! V iskani družbi lep večer. Presenečenje v sredo.

RAK (21. 6. — 22. 7.) — Prijetna novica poslovnega značaja ti stopi v glavo. Iz dobrega prijateljstva se ynamejo nežna čustva. Priložnost za zabavo in prehlad. Pismo.

LEV (23. 7. — 22. 8.) — Razni dogodki bodo utrdili dobre mnenje, ki ga imaš o dragi osebi. Pripravljaš se na pustovanje. Nekomu preveč zaupaš, pa ti bo žal. Obisk.

DEVICA (21. 5. — 20. 6.) — Čeprav tvoji odnosi do predpostavljene niso najboljši. Srčne težave prehodnega značaja. Nekdo te povabi, ne bo ti žal. Pazi na družinsko harmonijo.

TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.) — Srečaš in seznaniš se z osebo, po

kateri že dlje časa hrepeniš. Gmotni položaj izboljša izredno naključje. Če igraš loto stavi: 6, 35, 39, 29, 47 in 12.

SKORPIJON (23. 10. — 21. 11.) — Preveč časa porabiš za nepotrebno prepričevanje. Imel boš čas, da urediš zasebne zadeve, ki jih ne gre odlašati. Pazi na zdravje, zlasti na živce.

STRELEC (22. 11. — 21. 12.) — V poklicnem delu dosežeš uspeh, vendar ne zanemarij stvari, ki se ti ne zdijo važne. Poslovno potovanje in razgovori. Draga oseba bo užaljena.

KOZOROG (22. 12. — 20. 1.) — V poklicnem delu naletiš na ovire, ki te prestrašijo, vendar je tvoja zaskrbljenost odveč. Možnost posrbskega zaslužka. Nesoglasje v družini. Poljubljanje.

VODNAR (21. 1. — 19. 2.) — V ljubezenskih zadevah ti bodo zvezde naklonjene, toda trma ni umestna. Uveljaviš svoje zamisli, če jih boš pravilno utemeljil. Prijeten izlet z osebo, ki ti je pri srcu. Obdarilu se raznežiš.

RIBI (20. 2. — 20. 3.) — Okoliščine bodo vplivale, da ne izpelješ vseh načrtov. O neki stvari se ne boš dal prepričati. Zaskrbljenost zaradi finančnih težav. Prijetno vzdušje z drago osebo. Nekdo te prosi za nasvet. Pazi na živce.

— In zdaj še zadnje vprašanje: Ali ste zadovoljni z deli, ki jih je opravilo komunalno podjetje letošnjo zimo?!

V tovarni

— Ali ste pri vas kaj ukrenili za zaščito dela?
— Ne, pač pa skrbimo za zaščito od dela.

dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti • dokumenti

kdaj naj bi mi tudi bilo? Bog daj, da bi se očka kmalu zdrav vrnil. Telefonirali smo ženski v Suchedniow, dejala je, da še ni uredila.

23. MAJ — Danes so odpeljali v zapor Žide, ki so jih zaprli zaradi krave, izpustili pa so nekoga, ki je bil nedolžen.

Zgodaj zjutraj je prišel stric iz Bielina in nam takoj povedal, da je plačal 20 zl. globe, in to v teh kritičnih časih, ko niti ne zasluži 20 zl. Globo so morali plačati zato, ker jih je hodilo več skupaj. Neki Žid je bil brez potnega dovoljenja in imel je veliko srečo, da ga niso takoj odpeljali s seboj. Stric se ni dolgo zdrževal in je takoj odšel domov. Danes so razobesili razglas, da se bo svet jutri odpeljal v Skarzysk. Posebnega paketa ne bomo poslali, le denar, potem bo dobil morda kruh od sveta, poslali smo le majhen zavitek in ga dali v tetin paket.

27. MAJ — Brat je prinesel za nas s sveta paket in pismo. Očka pošilja svojo jopico, svoj šal, toplo perilo in pisano srajco čisto nazaj, kakor smo mu poslali in piše, naj mu pošljemo belo perilo. Očka sprašuje, čemu mu večkrat ne pišemo, da je zelo vesel, če prejme pismo od doma in ga prebere večkrat dnevno. Jutri pojde pred komisijo, ker ne more delati. Očka piše, da je vsega kriv Abram. Vso hrano naj pošljemo od doma in nobenega denarja, ker je tam tako drago. Sprašuje po vsem, če imamo drv, če imamo

krompirja, in če, bog obvaruj ne stradamo. Sprašuje, od kod jemljemo denar za vse, ko bi vedel, da imamo vse, kar potrebujemo, bi bil vesel, tako pa vso noč misli na to in ne more spati. Brezposojno naj bi mu poslali tisti denar, tako si bo že znal naglo pomagati, ko bi minuli teden imel denar, bi prišel domov že z drugim transportom. Očka piše, da vsak dan pošilja pisma, mi pa ne odgovarjamo; tukaj piše tako, mi

begnili, temveč so pričeli streljati, policisti so se morali skriti, oni pa so odšli v gozd. Takoj so telefonirali v Kielce, naj pridejo orožniki, nekaj ur kasneje sta pripeljala dva avtomobila, bili so v Wzdolach, vendar niso nikogar ujeli. Danes smo dobili očkovo dopisnico in stric je pisal iz Kielca. Očka ne piše nič zanimivega, le upanje ima, da se bo kmalu vrnil... Tudi stric ne piše nič zanimivega.

DNEVNIK
Davida Rubinowicza

pa nismo dobili po pošti nobenega pisma. Danes bomo zanesljivo prejeli pismo. Očku sem takoj napisal pismo in ga takoj oddal na pošti. Pismo noša mi je dal očkovo pismo in dve dopisnici. V teh dopisnicah in pismu piše isto kot v prejšnjem pismu, le da tam sprašuje, če je bolje, ko je tu s svojo nervozo, ali brez nje. Mama je takoj telefonirala v Suchedniow, da bo poslala denar in očku smo odpisali 100 zl. Ta denar pošljamo zato, ker se tukaj ne moremo pobrigati zanj, morda se bo lahko sam.

29. MAJ — Danes so bili partizani podnevi v Wzdolih. Ko je prispela policija sploh niso po-

ce v Skarzysku in 4. julija se mora na svetlo javiti 60 oseb, in piše, kdo ve, izdajali bodo nakaznice. Tako bo, morda, če bog da, prišel tudi očka. Teh 60 oseb se bo odpeljalo tja le za sedem dni.

1. JUNIJ — Dan veselja: danes smo pričakovali očkovo pismo, vendar ga ni bilo, prispela je dopisnica od bratrance z očkovim pozdravom pa nič drugega. Za očka smo pripravili velik paket, ker se bodo nekateri od sveta jutri odpeljali v Skarzysk. Vanj smo dali tanko jopico, perilo, nizke čevlje, nekaj krompirja, kruh in druge malenkosti. Neučakan sem hrepenel, da bi bil že tretji, ko pride očkovo pismo, morda ima kakšno upanje, da se vrne domov. Proti večeru sem šel k sosedu, da bi sestri napravil cikle. Med delom sem slišal, da sem pomislil, da se najbrž vračajo stekel ven, in v resnici, prišli so. Ze od daleč smo videli, kako so mahali z rokami in čepicami, in videl sem očka, ki je tudi mahal. Vse sem zagnal proč in stekel tik za avtomobilom, da sem prišel tja obenem z avtomobilom. Takoj sem vzel očkovo culo in očka je stopil z avtomobila. Mama je vzela culo in odšel sem na stražnico po paket. Ko sem se vrnil v stanovanje, od samega veselja nisem mogel pozdraviti očka. Nihče si ne more predstavljati našega veselja, to je mogoče le tistemu, ki je to tudi sam doživel. Toda nihče ni pričakoval, da bodo prispeli danes.